

Κυπριακή Δημοκρατία

**Εθνικό Σχέδιο Δράσης
για τη θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης
για τα Παιδιά –**

**Δεύτερη Διετής Έκθεση για την εφαρμογή του
Εθνικού Σχεδίου Δράσης**

Μάρτιος, 2026

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
1.1 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ	6
1.2 ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	6
1.3 ΚΥΡΙΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	7
2. ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	9
3. ΠΑΡΟΧΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	12
3.1 Έχει προσδιοριστεί σαφώς η ομάδα-στόχος (παιδιά σε ανάγκη) και οι	12
3.2 Δωρεάν και Αποτελεσματική Πρόσβαση στην Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ΠΕΦ), ηλικίες 0–3	13
3.2.1 Έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί τα οικονομικά εμπόδια για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ (π.χ. δίδακτρα, γεύματα, κόστος μεταφοράς και εκπαιδευτικού υλικού); (§ 7α).....	13
3.2.2 Έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί τα μη οικονομικά εμπόδια για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ (συμπεριλαμβανομένων των ελλείψεων προσωπικού); (§ 7α).....	14
3.2.3 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη στήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και την αποφυγή αποκλεισμού τάξεων; (§ 7γ, § 7δ, § 7ε)	16
3.3 Δωρεάν και Αποτελεσματική Πρόσβαση στην Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ΠΕΦ), ηλικίες 3–έως την έναρξη της σχολικής φοίτησης	16
3.3.1 Έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί τα οικονομικά εμπόδια για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ (π.χ. δίδακτρα, γεύματα, κόστος μεταφοράς και εκπαιδευτικού υλικού); (§ 7α).....	16
3.3.2 Έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί τα μη οικονομικά εμπόδια για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ (συμπεριλαμβανομένων των ελλείψεων προσωπικού); (§ 7α)	18
3.3.3 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη στήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και την αποφυγή αποκλεισμού τάξεων; (§ 7γ, § 7δ, § 7ε)	19
3.4 Δωρεάν και Αποτελεσματική Πρόσβαση στην Εκπαίδευση	20
3.4.1 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για την πρόληψη και τη μείωση της	20
3.4.2 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη στήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και την αποφυγή αποκλεισμού τάξεων; (§ 7γ, § 7δ, § 7ε)	22
3.4.3 Παρέχονται δωρεάν σχολικά υλικά (συμπερ. ψηφιακού εξοπλισμού) για τα παιδιά που έχουν ανάγκη; (§ 7ζ, § 7η)	23
3.4.4 Παρέχεται δωρεάν μεταφορά προς τα σχολεία για τα παιδιά που έχουν ανάγκη; (§ 7ι)	24
3.5 Δωρεάν Υγιεινό Γεύμα κάθε σχολική μέρα.....	24
3.5.1 Παρέχεται τουλάχιστον ένα δωρεάν υγιεινό γεύμα σε όλα τα παιδιά σε ανάγκη στην προσχολική ηλικία (ΠΕΦ) κάθε σχολική μέρα;	24
3.5.2 Παρέχεται τουλάχιστον ένα δωρεάν υγιεινό γεύμα σε όλα τα παιδιά σε ανάγκη στα δημοτικά σχολεία για κάθε σχολική μέρα;.....	25
3.5.3 Παρέχεται τουλάχιστον ένα δωρεάν υγιεινό γεύμα σε όλα τα παιδιά σε ανάγκη στα γυμνάσια/λύκεια κάθε σχολική μέρα;	26

3.6 Δωρεάν και αποτελεσματική πρόσβαση σε δραστηριότητες που υλοποιούνται στο σχολείο.....	27
3.6.1 Εξασφαλίζεται ίση και χωρίς αποκλεισμούς πρόσβαση σε σχολικές δραστηριότητες για τα παιδιά σε ανάγκη, συμπεριλαμβανομένων εκδρομών, αθλητικών, ψυχαγωγικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων; (§ 7j)	27
3.6.2 Υπάρχει πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, τοπικών κοινοτήτων, κοινωνικών, υγειονομικών και υπηρεσιών παιδικής προστασίας, οικογενειών και φορέων της κοινωνικής οικονομίας για τη στήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, την παροχή φροντίδας μετά το σχολείο και ευκαιριών συμμετοχής σε αθλητισμό, αναψυχή και πολιτισμό; (§ 7κ) 27	27
3.7 Δωρεάν και Αποτελεσματική Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Υγείας	28
3.7.1 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη διευκόλυνση της έγκαιρης ανίχνευσης και θεραπείας ασθενειών και αναπτυξιακών προβλημάτων;	28
3.7.2 Υπάρχουν αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλιστεί ότι όλα τα παιδιά σε ανάγκη λαμβάνουν το σύνολο των παιδικών εμβολίων που συνιστά ο ΠΟΥ; 30	30
3.7.3 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη διευκόλυνση της έγκαιρης ανίχνευσης και θεραπείας προβλημάτων ψυχικής υγείας;	30
3.7.4 Λαμβάνουν τα παιδιά σε ανάγκη τα φάρμακα που απαιτούνται με ιατρική συνταγή δωρεάν;.....	32
3.7.5 Παρέχονται σε όλα τα παιδιά με αναπηρίες στοχευμένες υπηρεσίες αποκατάστασης και υποστηρικτικής φροντίδας;.....	32
3.7.6 Υπάρχουν κατάλληλα προγράμματα προαγωγής της υγείας και πρόληψης ασθενειών για παιδιά σε ανάγκη;.....	33
3.8 Υγιεινή Διατροφή.....	35
3.8.1 Υποστηρίζεται η πρόσβαση των παιδιών σε ανάγκη σε υγιεινή διατροφή εκτός σχολείου;.....	35
3.8.2 Περιορίζεται η διαφήμιση και η διαθεσιμότητα ανθυγιεινών τροφίμων;.....	36
3.9 Αντιμετώπιση της Έλλειψης Στέγης.....	36
3.9.1 Λαμβάνουν τα άστεγα παιδιά και οι οικογένειές τους κατάλληλη στέγαση, άμεση μεταφορά από προσωρινή σε μόνιμη στέγαση και συναφείς κοινωνικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες;.....	36
3.9.2 Υπάρχουν μέτρα για την πρόληψη του κινδύνου αστέγων οικογενειών με παιδιά;	37
3.10 Αποτελεσματική Πρόσβαση σε Επαρκή Στέγαση.....	38
3.10.1 Υπάρχουν μέτρα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής Φτώχια οικογενειών με παιδιά;	38
3.10.2 Υπάρχει επαρκής κοινωνική στέγαση και έχουν οι οικογένειες με παιδιά σε ανάγκη προτεραιότητα πρόσβασης σε αυτή;.....	39
3.11 Υψηλά πρότυπα εναλλακτικής φροντίδας	39
3.11.1 Υπάρχουν μέτρα για να διασφαλιστεί ότι εξετάζεται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, καθώς και η συνολική του κατάσταση και οι ατομικές του ανάγκες, κατά την τοποθέτησή του σε εναλλακτική φροντίδα;	39

3.11.2	Υπάρχουν μέτρα για τη διασφάλιση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα σε ποιοτική οικογενειακή φροντίδα;	40
3.11.3	Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης και κοινωνικής ένταξης παιδιών που εγκαταλείπουν την εναλλακτική φροντίδα;	41
3.12	Προσέγγιση και Ενημέρωση Κοινού	41
3.12.1	Ποιες δράσεις ενημέρωσης και προσέγγισης έχουν υλοποιηθεί και πόσο αποτελεσματικές είναι στην προσέγγιση των παιδιών σε ανάγκη;	41
3.13	Συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων	43
3.13.1	Έχουν συμμετάσχει όλοι οι σχετικοί εμπλεκόμενοι φορείς καθ' όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης του σχεδίου δράσης; § 11(e)	43
4.	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	44
4.1	Σχέδιο Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών ηλικίας μέχρι 4 ετών	44
4.2	Σχέδιο «Μαζί με το Μωρό και τη Μητέρα» (Επέκταση Σχεδίου Προϊκα του Μωρού)	45
4.3	Κέντρο Φροντίδας και Απασχόλησης Παιδιών «Ουράνιο Τόξο»	45
4.4	Σίτιση Ευάλωτων Ομάδων Μαθητών	45
4.5	Χρηματοδότηση Προγραμμάτων Παιδικής Φροντίδας και Δημιουργία 9 νέων Κέντρων Φροντίδας	46
4.6	Κέντρο Οικογενειακής Παρέμβασης και Στήριξης για τον Αυτισμό «ΑΚΤΙΔΑ» 46	
5.	ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ	46
6.	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	47
6.1	Ενίσχυση της Ψυχικής Ανθεκτικότητας των Νέων στην Κύπρο	47
6.2	Νέο Σχέδιο «Μαζί με το Μωρό και τη Μητέρα»	48
7.	ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ	48
7.1	Κέντρο Ημέρας «Η Παντών Χαρά»	48
7.2	Κέντρο Οικογενειακής Παρέμβασης και Στήριξης για τον Αυτισμό «ΑΚΤΙΔΑ» 49	
7.3	Καλές Πρακτικές στα Θέματα Υγείας (Υπουργείο Υγείας)	49
7.3.1	Κέντρο για Παιδιά με Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές	49
7.3.2	Πρόγραμμα Πρόληψης Νοσηλευτικής Υπηρεσίας «Εξέλιξις»	50
7.3.3	Έλεγχος Σκολίωσης σε Παιδιά Σχολικής Ηλικίας στην Κύπρο	51
7.4	Χορηγήματα Στήριξης Παιδιών Υψηλού Κινδύνου (στη Φτώχεια και παραμέληση) για Πρόληψη της Μετακίνησης από το Περιβάλλον τους και Ανάληψης της φροντίδας τους από το Κράτος	52
8.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	53
9.	Παράρτημα	55

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Κυπριακή Δημοκρατία συνέχισε να ενισχύει το στρατηγικό, νομοθετικό και επιχειρησιακό της πλαίσιο για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και την προώθηση ίσων ευκαιριών για όλα τα παιδιά, σε ευθυγράμμιση με τη Σύσταση για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί που υιοθετήθηκε το 2021.

Η περίοδος που καλύπτει η Δεύτερη Διετής Έκθεση για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (3/2024–2/2026) χαρακτηρίστηκε από σημαντικές κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις, στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και διατομεακές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στη βελτίωση της πρόσβασης των παιδιών που έχουν ανάγκη σε βασικές υπηρεσίες.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) της Κυπριακής Δημοκρατίας για την εφαρμογή της Εγγύησης για το Παιδί αναφέρεται στις κοινωνικές προτεραιότητες της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίες έχουν καταρτιστεί βάσει των κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και τις πρακτικές που ισχύουν στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Το ΕΣΔ στοχεύει να διασφαλίσει ότι κάθε παιδί που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού έχει πρόσβαση στο πλήρες φάσμα βασικών υπηρεσιών, όπως δωρεάν υγειονομική περίθαλψη, δωρεάν εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και επαρκή στέγαση και υγιεινή διατροφή. Ως εκ τούτου, συμβάλλει στη μεγαλύτερη συνοχή των πολιτικών για τα παιδιά και τις οικογένειες με τα δικαιώματα του παιδιού και την πλήρη εφαρμογή τους στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί και στην Πρώτη Διετή Έκθεση (2024), ο Εθνικός Στόχος για μείωση της φτώχειας της Κύπρου (Κίνδυνος Φτώχειας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού) για το 2030 (που είχε τεθεί το 2019) έχει επιτευχθεί από το 2020 (από 37.000 το 2019 σε 33.000 το 2030 έναντι του στόχου των 34.000). Επιπλέον παρουσιάζεται μείωση τα τελευταία δύο χρόνια και το 2024 ο αριθμός αυτός μειώθηκε στις 26.000. Το ποσοστό το 2024 μειώθηκε στα 14,8% (από το 22,1% το 2019), τη στιγμή που ο μέσος ευρωπαϊκός όρος αγγίζει το 24,2%.

Επιπλέον οι σχετικοί στατιστικοί δείκτες της Κύπρου παρουσιάζουν μείωση τα τελευταία χρόνια¹ (Επισυνάπτεται Σχετικός Πίνακας, ως Παράρτημα της Έκθεσης).

1.1 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ

Όπως ορίζεται στην παράγραφο 11–σημείο (στ) της παρούσας σύστασης, τα κράτη μέλη συστήνεται να υποβάλλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Έκθεση κάθε δύο χρόνια σχετικά με την πρόοδο στην εφαρμογή της σύστασης, σύμφωνα με το ΕΣΔ που αναφέρεται στο σημείο (γ).

Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποστείλουν τη Δεύτερη Διετή Έκθεση έως τις 15 Μαρτίου 2026. Το χρονοδιάγραμμα αυτό θα επιτρέψει την έγκαιρη προετοιμασία της έκθεσης της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, η οποία, σύμφωνα με την παράγραφο 12 (ε), λήγει στις 14 Ιουνίου 2026.

1.2 ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Η Δεύτερη Διετής Έκθεση βασίζεται στη συμμετοχή των εθνικών ενδιαφερομένων φορέων, των οποίων ο ρόλος συμμετοχής επισημαίνεται στην παράγραφο 11 – σημείο (ε) της Σύστασης για το ΕΣΔ, καθώς και στο Έγγραφο που ετοιμάστηκε σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τίτλο: «Αξιολόγηση Συμμόρφωσης για την Κύπρο», το οποίο περιλαμβάνει την αξιολόγησή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τον βαθμό στον οποίο έχουν εφαρμοστεί οι ειδικές συστάσεις για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί και έχει υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 5/2/2026.

Στην Έκθεση περιλαμβάνονται και στατιστικά στοιχεία από το έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο: «Επικαιροποίηση του πλαισίου παρακολούθησης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί», καθώς και από πίνακες Στατιστικών Στοιχείων της Κυπριακής Στατιστικής Υπηρεσίας, οι οποίοι επισυνάπτονται στο Παράρτημα της Έκθεσης.

Επιπλέον, κατά την ετοιμασία της Δεύτερης Διετής Έκθεσης λήφθηκαν υπόψη και τα Σχόλια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί της Πρώτης Διετής Έκθεσης και του Αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί, ενώ όλα τα αρμόδια Υπουργεία / Υφυπουργεία / Τμήματα και Υπηρεσίες

¹ Λόγω αναθεώρησης όλων των στοιχείων της Κύπρου για την περίοδο 2019-2022, με βάση τα αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού 2021, οι δείκτες για τα χρόνια αυτά έχουν αλλάξει όπως και ο στόχος που τέθηκε το 2019 για το 2030 (από 32.000 σε 34.000).

υπέβαλαν σχόλια και νέες εισηγήσεις για συμπερίληψη τους στη Δεύτερη Διετή Έκθεση.

Τέλος, πολύτιμες ήταν και οι συνεισφορές παιδιών, ΜΚΟ Οργανώσεων και απλών πολιτών οι οποίοι μέσα από την Ηλεκτρονική Διαβούλευση (e-Consultation) και το Μηχανισμό Διαβούλευσης και την Παιδοβουλή είχαν την ευκαιρία να εκφράσουν τα σχόλια και εισηγήσεις τους.

1.3 ΚΥΡΙΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

1.3.1 Μεταρρυθμίσεις στην Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ΠΕΦ)

Ένα σημαντικό ορόσημο κατά την περίοδο αναφοράς ήταν η υιοθέτηση της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ΠΕΦ). Το ολοκληρωμένο αυτό πλαίσιο στοχεύει:

- Στην επέκταση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα
- Στη βελτίωση της διακυβέρνησης και του συντονισμού
- Στην ενίσχυση της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού
- Στην προώθηση της ένταξης παιδιών με αναπηρίες και παιδιών και με μεταναστευτική βιβλιογραφία
- Στην αντιμετώπιση των εδαφικών ανισοτήτων, ιδιαίτερα σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές

Οι μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνουν:

- Επέκταση των προαιρετικών ολοήμερων δημόσιων νηπιαγωγείων
- Επέκταση των δημόσιων θερινών σχολείων
- Εισαγωγή προτύπων ποιότητας και μηχανισμών παρακολούθησης
- Στοχευμένη στήριξη για ευάλωτες οικογένειες
- Βελτιωμένη συλλογή δεδομένων και εργαλεία προγραμματισμού

1.3.2 Μεταρρυθμίσεις στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η Κύπρος συνέχισε να ενισχύει την ενταξιακή εκπαίδευση μέσω:

- Επικαιροποιημένης νομοθεσίας για την Ειδική Εκπαίδευση
- Αυξημένης πρόσληψης εξειδικευμένου προσωπικού (σχολικοί βοηθοί, ψυχολόγοι, λογοθεραπευτές)
- Παροχής τεχνολογιών υποστήριξης
- Διαφοροποιημένης διδασκαλίας και εύλογων προσαρμογών
- Μέτρων πρόληψης του αποκλεισμού στα δημόσια σχολεία

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας επέκτεινε επίσης:

- Τη δωρεάν παροχή ψηφιακού εξοπλισμού για παιδιά που έχουν ανάγκη
- Τη δωρεάν μεταφορά στα σχολεία (σε συνεργασία με το Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων)
- Τα δωρεάν υγιεινά γεύματα για παιδιά που έχουν ανάγκη
- Τα προγράμματα μετά το σχολείο και τις εξωσχολικές δραστηριότητες
- Την κατάργηση διδάκτρων από τον Σεπτέμβριο του 2025 για όλα τα παιδιά ηλικίας 3–4,5 ετών, που φοιτούν σε δημόσια νηπιαγωγεία

1.3.3 Μεταρρυθμίσεις στην υγειονομική περίθαλψη

Το Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓΕΣΥ) συνέχισε να διασφαλίζει την καθολική πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη για όλα τα παιδιά. Κατά την τελευταία διετία, η Κύπρος ενίσχυσε:

- Προγράμματα έγκαιρης ανίχνευσης και διαγνωστικού ελέγχου
- Υπηρεσίες ψυχικής υγείας για παιδιά και εφήβους
- Την περαιτέρω εμβολιαστική κάλυψη
- Υπηρεσίες αποκατάστασης και υποστήριξης για παιδιά με αναπηρίες
- Προγράμματα προαγωγής υγείας και πρόληψης ασθενειών για ευάλωτες ομάδες

1.3.4 Μεταρρυθμίσεις στη διατροφή

Η Κύπρος έχει επεκτείνει προγράμματα που παρέχουν:

- Δωρεάν υγιεινά γεύματα στα σχολεία
- Κοινοτικές πρωτοβουλίες υποστήριξης διατροφής

1.3.5 Μεταρρυθμίσεις στη στέγαση και την αστεγία

Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει εφαρμόσει μέτρα για:

- Στήριξη άστεγων οικογενειών με προσωρινή στέγαση σε ξενοδοχειακά καταλύματα
- Διευκόλυνση της μετάβασης σε μόνιμη κατοικία
- Πρόληψη της αστεγίας μέσω επιδοτήσεων ενοικίου
- Αντιμετώπιση της ενεργειακής Φτώχειας
- Παροχή προτεραιότητας σε οικογένειες με παιδιά που έχουν ανάγκη κοινωνικής στέγασης

1.3.6 Μεταρρυθμίσεις στην παιδική προστασία και την εναλλακτική φροντίδα

Η Κύπρος συνεχίζει να εφαρμόζει το εθνικό πλαίσιο για την εναλλακτική φροντίδα, εστιάζοντας:

- Στη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού
- Στην προώθηση της οικογενειακής φροντίδας
- Στην υποστήριξη της μετάβασης παιδιών από την ιδρυματική σε ημι-ανεξάρτητη φροντίδα
- Στην ολοκληρωμένη ενίσχυση στήριξης για νέους που εξέρχονται της κρατικής φροντίδας

1.3.7 Ψηφιακός μετασχηματισμός και προσέγγιση πολιτών

Μια αξιοσημείωτη καινοτομία είναι και η έναρξη λειτουργίας του «Ψηφιακού Βοηθού» στην Κυβερνητική Πύλη (gov.cy), ο οποίος χρησιμοποιεί Τεχνητή Νοημοσύνη για να ενισχύει την προσβασιμότητα και υποστηρίζει τις προσπάθειες ενημέρωσης, ιδιαίτερα για οικογένειες με περιορισμένες ψηφιακές δεξιότητες, μέσω:

- Κατανόηση στα ερωτήματα των πολιτών
- Αναζήτηση σχετικής πληροφόρησης και
- Παροχή σαφών απαντήσεων σε προφορική ή γραπτή μορφή

1.3.8 Συνολικός αντίκτυπος της Σύστασης για την Εγγύηση για το Παιδί

Η εφαρμογή της Σύστασης για την Εγγύηση για το Παιδί έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο:

- Στην επιτάχυνση μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την εφαρμογή της θέσπισης της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί
- Στη βελτίωση του συντονισμού όλων των εμπλεκόμενων φορέων (Υπουργείων, ΜΚΟ, Κοινωνία των Πολιτών και των ίδιων των παιδιών)
- Στην ενίσχυση της παρακολούθησης και συλλογής δεδομένων
- Στην ενδυνάμωση της ενημέρωσης και επικοινωνίας
- Στην ανάδειξη των παιδιών που βρίσκονται σε ανάγκη ως κεντρική προτεραιότητα των εθνικών πολιτικών

2. ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί αποτελεί μια ξεκάθαρη πολιτική δέσμευση ότι κανένα παιδί δεν πρέπει να στερείται βασικών αγαθών και υπηρεσιών εξαιτίας κοινωνικών ή οικονομικών ανισοτήτων. Στην Κύπρο, η

Εγγύηση για το Παιδί υλοποιείται μέσα από ένα συνεκτικό πλαίσιο πολιτικών που στοχεύουν στην πρόληψη και αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Το υποστηρικτικό πολιτικό πλαίσιο στην Κύπρο έχει εξελιχθεί σημαντικά κατά την περίοδο αναφοράς της Δεύτερης Διετής Έκθεσης, αντανακλώντας τη δέσμευση της Κυπριακής Δημοκρατίας για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί με δομημένο, συντονισμένο και τεκμηριωμένο τρόπο. Το πλαίσιο αυτό βασίζεται στην παράγραφο 6 της Σύστασης για την Εγγύηση για το Παιδί, η οποία καθορίζει τις αρχές διακυβέρνησης, συντονισμού, δεδομένων, μη διάκρισης και συμμετοχής των ενδιαφερομένων φορέων που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική εφαρμογή της, ώστε τα Κράτη Μέλη να αναγνωρίζουν το υπέρτατο συμφέρον των παιδιών ως πρωταρχικό μέλημα και αναγνωρίζουν το δικαίωμα τους στη συμμετοχή και την ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην προστασία από κάθε μορφή διακρίσεων.

Τα τελευταία δύο χρόνια, το ΕΣΔ έχει ενταχθεί στις ετήσιες συναντήσεις της Κυπριακής Παιδοβουλής. Πραγματοποιήθηκαν δύο ετήσιες Διαβουλεύσεις μεταξύ του ίδιου του Πρόεδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και της Κυπριακής Παιδοβουλής (στις 29/11/2024 και 27/11/2025), όπου αναδείχθηκε και η σημαντικότητα της ενεργούς συμμετοχής των παιδιών σε όλα τις δράσεις που τα αφορά. Κατά τις συζητήσεις τα παιδιά είχαν άποψη, αιτήματα, κριτική και ζήτησαν περαιτέρω λεπτομέρειες για τα κονδύλια που αξιοποιούνται για την επιτυχή εφαρμογή του ΕΣΔ.

Σημειώνεται ότι η Κυπριακή Παιδοβουλή δίνει φωνή σε παιδιά από όλες τις πόλεις και επαρχίες, παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο, με αναπηρίες και παιδιά σε εναλλακτική φροντίδα, ενισχύοντας τη διάχυση της πληροφόρησης και της συμπερίληψης παιδιών σε ισότιμη κατανομή είτε διαμένουν σε αστική ή αγροτική περιοχή.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία κατά το πρώτο εξάμηνο του 2026, την περίοδο που θα υποβάλει τη Δεύτερη Διετή Έκθεση για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί, έχει αναλάβει την Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει ευθυγραμμίσει πλήρως τις προτεραιότητες της με τις σημαντικές προκλήσεις που αφορούν την

καταπολέμηση της φτώχειας και την ενδυνάμωση της εφαρμογής της Θέσπισης της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί με σειρά δράσεων και συναντήσεων.

Μία από τις βασικές προτεραιότητες της Κυπριακής Προεδρίας στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, αφορά την επένδυση στο μέλλον των παιδιών. Σκοπός μας είναι να διασφαλίσουμε ότι κάθε παιδί μπορεί να ευημερεί και να αναπτύσσει πλήρως τις δυνατότητές του, καθιστώντας την προώθηση της παιδικής ευημερίας και την εξάλειψη της παιδικής Φτώχεια, βασικά στοιχεία της ευρωπαϊκής κοινωνικής ατζέντας.

Τα παιδιά αποτελούν το παρόν και το μέλλον της ευρωπαϊκής μας κοινωνίας. Η Κύπρος επαναβεβαιώνει τη σταθερή της δέσμευση για την καταπολέμηση της Φτώχεια σε ολόκληρη την Ευρώπη, με ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της παιδικής Φτώχεια και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Για τον λόγο αυτό, η Κυπριακή Προεδρία έχει θέσει ως προτεραιότητα την περαιτέρω ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί. Η επένδυση στο μέλλον των παιδιών και η ενδυνάμωση της προστασίας των δικαιωμάτων τους παραμένουν βασικές μας προτεραιότητες. Παράλληλα, προωθούμε την πρόσβαση σε ποιοτική και υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, σε ευθυγράμμιση με τους στόχους της Βαρκελώνης.

Πιο συγκεκριμένα, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει υποβάλει προς συζήτηση στο Συμβούλιο προς συζήτηση δέσμη Συμπερασμάτων του Συμβουλίου με τίτλο «Επένδυση στα Παιδιά: Ενίσχυση της Παιδικής Ευημερίας, της Κοινωνικής Ένταξης και της Καταπολέμησης της Παιδικής Φτώχεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Τα Συμπεράσματα αυτά έχουν οριστικοποιηθεί και θα υποβληθούν για υιοθέτηση στο Συμβούλιο Υπουργών Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών τον Μάρτιο του 2026.

Σκοπός είναι να αποσταλεί ένα σαφές πολιτικό μήνυμα εκ μέρους του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης: ότι το παιδί αποτελεί το μέλλον της Ευρώπης και ότι η επένδυση στο παρόν των παιδιών συνιστά μακροχρόνια επένδυση για την κοινωνία και τη συλλογική μας ευημερία.

Παράλληλα, τον Μάιο του 2026, η Κύπρος (Υπό το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας) θα φιλοξενήσει την Υψηλού Επιπέδου Διάσκεψη με τίτλο «Κανένα

Παιδί δεν Μένει Πίσω», σε συνδυασμό με τη συνάντηση των Εθνικών Συντονιστών της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί, επιβεβαιώνοντας τη δέσμευσή μας για ουσιαστική συνέχεια και απτά αποτελέσματα.

Η Κύπρος έχει σημειώσει ουσιαστική πρόοδο στην ενίσχυση αυτών των θεμελίων, αν και εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις σε τομείς όπως η διαλειτουργικότητα των δεδομένων και η συστηματική συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

3. ΠΑΡΟΧΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστεί η πρόοδος της Κύπρου στην θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί, όπως συμπεριλήφθηκε στο έγγραφο «Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί – Αξιολόγηση Συμμόρφωσης της Κύπρου», το οποίο υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 5/2/2026.

3.1 Έχει προσδιοριστεί σαφώς η ομάδα-στόχος (παιδιά σε ανάγκη) και οι ομάδες παιδιών με συγκεκριμένα μειονεκτήματα στο εθνικό σχέδιο δράσης;

Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ) εντοπίζει τα παιδιά που βρίσκονται σε ανάγκη και επί του παρόντος στηρίζει 4.668 ανήλικους (εκ των οποίων 2.867 με αναπηρίες), με περίπου €40,5 εκατομμύρια και €29,6 εκατομμύρια αντίστοιχα σε πληρωμές για τα ίδια και τις οικογενειακές τους μονάδες. Η χρηματοδότηση του επιδόματος προέρχεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ένας από τους επτά πυλώνες της αναθεωρημένης Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία 2024–2028 είναι η «Πρώιμη παρέμβαση για το παιδί και την οικογένεια». Ο στόχος του πυλώνα αυτού είναι η παροχή έγκαιρης και κατάλληλης ενημέρωσης, στήριξης και υπηρεσιών στα παιδιά με αναπηρίες και στις οικογένειές τους, συμπεριλαμβανομένων θεραπευτικών παρεμβάσεων, το συντομότερο δυνατό, ώστε να ελαχιστοποιηθούν και να προληφθούν περαιτέρω αναπηρίες και να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις τους.

Το 2021, 3,7%² των παιδιών κάτω των 16 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχιας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» (AROPE) αντιμετώπισαν στέρηση λόγω οικονομικών δυσκολιών του νοικοκυριού τους, όσον αφορά τη συμμετοχή σε σχολικές εκδρομές και δραστηριότητες που απαιτούν χρήματα, ενώ το 2024 το ποσοστό μειώθηκε σε 1,3%.

Το 2021, 12,5% των παιδιών κάτω των 16 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχιας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» (AROPE) αντιμετώπισαν στέρηση λόγω οικονομικών δυσκολιών του νοικοκυριού τους, όσον αφορά τη συμμετοχή σε τακτικές δραστηριότητες αναψυχής, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό μεταξύ των παιδιών που δεν βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχιας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» (Not AROPE) ήταν 6,9%.

Αντίστοιχα, το 2024, 7,1% των παιδιών κάτω των 16 ετών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχιας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» (AROPE) αντιμετώπισαν στέρηση στη συμμετοχή σε τακτικές δραστηριότητες αναψυχής λόγω οικονομικών δυσκολιών του νοικοκυριού τους, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό μεταξύ των παιδιών που δεν βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχιας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» (Not AROPE) ήταν χαμηλότερο, στο 1,8%.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Εγγύηση για το Παιδί περιλαμβάνει οριζόντιες δράσεις για αντιμετώπιση του συνόλου των αναγκών των παιδιών, όπως έχουν εντοπιστεί από τα αρμόδια Υπουργεία.

3.2 Δωρεάν και Αποτελεσματική Πρόσβαση στην Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ΠΕΦ), ηλικίες 0–3

3.2.1 Έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί τα οικονομικά εμπόδια για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ (π.χ. δίδακτρα, γεύματα, κόστος μεταφοράς και εκπαιδευτικού υλικού); (§ 7α)

Στα παιδιά των δικαιούχων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ) παρέχεται δωρεάν φροντίδα.

Επίσης, το Σχέδιο Επιχορήγησης Διδάκτρων και Διατροφής, το οποίο συγχρηματοδοτείται από την ΕΕ στο πλαίσιο του Προγράμματος Συνοχής, καλύπτει έως και 80% των διδάκτρων (συμπεριλαμβανομένων των γευμάτων)

² Τον Μάιο του 2025, οι δείκτες της κυπριακής έρευνας για τα έτη 2019–2023 αναθεωρήθηκαν, βάσει των αποτελεσμάτων της απογραφής πληθυσμού του 2021, και ως εκ τούτου δεν μπορούν να γίνουν συγκρίσεις.

μέχρι €350 μηνιαίως, ανάλογα με το οικογενειακό εισόδημα, την ηλικία του παιδιού, τη σύνθεση της οικογένειας και τις ώρες φοίτησης.

Ένα σημαντικό κενό που υπήρχε μεταξύ παιδιών που δεν βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχιας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» (AROE) και παιδιών που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχιας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» (AROE) στη συμμετοχή σε επίσημη φροντίδα έχει εν μέρει καλυφθεί μέσω του Νέου Σχεδίου Επιχορήγησης Διδάκτρων για Παιδιά ηλικίας 4 ετών έως το όριο της υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης. Το μηνιαίο επίδομα καλύπτει 100% των διδάκτρων για φοίτηση μεταξύ 7:45–13:05, ανεξαρτήτως εισοδήματος ή άλλων κριτηρίων, με μέγιστο ποσό €130 ή €200 μηνιαίως για κάθε παιδί, ανάλογα με το αν φοιτά σε κοινοτικό ή ιδιωτικό νηπιαγωγείο αντίστοιχα.

Οι μεταρρυθμίσεις και η εισαγωγή αυτών των νέων Σχεδίων οδήγησαν σε σημαντική αύξηση της συμμετοχής των παιδιών στην ΠΕΦ, ιδιαίτερα των παιδιών κάτω των 3 ετών, υπερβαίνοντας τον στόχο της Βαρκελώνης για την Κύπρο για το 2030 (38,8%) κατά 1,4%. Συγκεκριμένα, το ποσοστό των παιδιών κάτω των 3 ετών που είναι εγγεγραμμένα στην ΠΕΦ αυξήθηκε από 30,2% το 2019 σε 40,2% το 2024. Τα παιδιά που είναι επιλέξιμα για το «Σχέδιο Επιχορήγησης Διδάκτρων και Διατροφής για παιδιά έως 4 ετών» λαμβάνουν και δωρεάν γεύματα³.

Επίσης, η μεταφορά για παιδιά κάτω των 6 ετών στα σχολεία είναι δωρεάν.

3.2.2 Έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί τα μη οικονομικά εμπόδια για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ (συμπεριλαμβανομένων των ελλείψεων προσωπικού; (§ 7α)

Τόσο τα οικονομικά όσο και τα μη οικονομικά εμπόδια για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ έχουν εντοπιστεί μέσω του διετούς Έργου με τίτλο «Στήριξη για την Επέκταση και τη Στρατηγική Ανάπτυξη της Προσχολικής Εκπαίδευσης και

³ Από τον Σεπτέμβριο του 2022, το «Σχέδιο Επιχορήγησης Διδάκτρων για Παιδιά έως 4 ετών», το οποίο συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ+, παρέχει οικονομική στήριξη σε οικογένειες με μικρά παιδιά, επιχορηγώντας έως και 80% των διδάκτρων των επιλέξιμων μαθητών, βάσει εισοδηματικών κριτηρίων. Στόχος του Σχεδίου είναι η οικονομική ενίσχυση των οικογενειών με παιδιά προσχολικής ηλικίας, ώστε να διασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση.

Η επιχορήγηση κυμαίνεται από €50 έως €350 μηνιαίως, καλύπτοντας έως και 80% των μηνιαίων διδάκτρων και του κόστους σίτισης. Η δράση αυτή σημείωσε μεγάλη επιτυχία, καθώς 349 πάροχοι εντάχθηκαν στο Σχέδιο και επιχορηγήθηκαν τα δίδακτρα 7.792 επιλέξιμων παιδιών, με συνολικό κόστος €12 εκατομμύρια για το σχολικό έτος 2022–23.

Τον Ιούλιο του 2023, το Σχέδιο εφαρμόστηκε για δεύτερη χρονιά, με διευρυμένα εισοδηματικά κριτήρια, τα οποία αύξησαν τον αριθμό των επιλέξιμων παιδιών κατά 40%. Νέοι παιδοκομικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία εντάχθηκαν στο Σχέδιο, φτάνοντας τους 357 συμβεβλημένους παρόχους και τα 10.596 επιλέξιμα παιδιά. Ο προϋπολογισμός του Σχεδίου αυξήθηκε επίσης στα €16 εκατομμύρια.

Φροντίδας στην Κύπρο», το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και υλοποιήθηκε σε συνεργασία με τη UNICEF, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω του Μηχανισμού Τεχνικής Υποστήριξης (TSI).

Όλα τα παραδοτέα του εν λόγω Έργου λήφθηκαν υπόψη κατά την προετοιμασία της Πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ΠΕΦ), το οποίο υιοθετήθηκε πρόσφατα από το Υπουργικό Συμβούλιο, στις 10 Δεκεμβρίου 2025.

Μέχρι τον Ιούνιο του 2026, προβλέπεται η δημιουργία τουλάχιστον εννέα (9) κέντρων φροντίδας παιδιών και/ή πολυδύναμων κέντρων φροντίδας, τα οποία θα απευθύνονται σε οικογένειες με παιδιά από τη γέννηση τους έως τριών ετών και οκτώ μηνών. Παράλληλα, προωθείται η συνέχιση υφιστάμενων πολιτικών που στοχεύουν στη διασφάλιση της παροχής προσβάσιμων, οικονομικά προσιτών και υψηλής ποιότητας κοινωνικών υπηρεσιών φροντίδας σε τοπικό επίπεδο, με τη συμμετοχή σχετικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ και τοπικών αρχών.

Με τον τρόπο αυτό ενισχύονται οι κρατικές προσπάθειες για την παροχή υπηρεσιών φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών πρώιμης παιδικής φροντίδας.

Στο πλαίσιο αυτό, το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας εφαρμόζει το Σχέδιο Κρατικών Ενισχύσεων για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, μέσω του οποίου ΜΚΟ και Τοπικές Αρχές μπορούν να λάβουν κρατική ενίσχυση, εφόσον πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια, για την ανάπτυξη και λειτουργία ποιοτικών κοινωνικών προγραμμάτων φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών πρώιμης παιδικής φροντίδας, σε τοπικό επίπεδο. Το Σχέδιο Κρατικών Ενισχύσεων δημοσιεύεται ετησίως και οι ΜΚΟ και Τοπικές Αρχές μπορούν να υποβάλουν αιτήσεις για τη λειτουργία κοινωνικών προγραμμάτων φροντίδας.

Επιπλέον, παρέχεται τεχνική βοήθεια, καθοδήγηση και υποστήριξη στις ΜΚΟ και τις Τοπικές Αρχές που λαμβάνουν κρατική οικονομική ενίσχυση, μέσω των αρμόδιων κρατικών υπηρεσιών (Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας). Το 2024, διατέθηκε ποσό περίπου 3,5 εκατομμυρίων ευρώ για τη χρηματοδότηση 125

προγραμμάτων παιδικής φροντίδας. Αντίστοιχα το 2025 διατέθηκε πέραν των 3,4 εκατομμυρίων ευρώ για τη χρηματοδότηση 119 προγραμμάτων παιδικής φροντίδας.

3.2.3 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη στήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και την αποφυγή αποκλεισμού τάξεων; (§ 7γ, § 7δ, § 7ε)

Η έκθεση Eurydice 2025 καταδεικνύει ότι τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρίες επωφελούνται σημαντικά από την τοποθέτηση εξειδικευμένου προσωπικού και από τη μείωση του μεγέθους των ομάδων. Επιπλέον, επισημαίνει ότι η αρχή της μη διάκρισης αποτυπώνεται ρητά στις πολιτικές εισδοχής.

Στο πλαίσιο αυτό, η Κύπρος έχει υιοθετήσει την αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Αναπηρία 2018–2028 και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2024–2028, καθώς και την Πρώτη Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για τον Αυτισμό 2024–2028.

Νέα σχέδια που έχουν εφαρμοστεί προωθούν την ισότιμη πρόσβαση στην ΠΕΦ για παιδιά ηλικίας 0–3 ετών και στηρίζουν την ενταξιακή εκπαίδευση, καλύπτοντας έως και 80% των διδασκτρων, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση των παιδιών, χωρίς διακρίσεις και περιορισμούς σε υπηρεσίες ΠΕΦ.

3.3 Δωρεάν και Αποτελεσματική Πρόσβαση στην Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ΠΕΦ), ηλικίες 3–έως την έναρξη της σχολικής φοίτησης

3.3.1 Έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί τα οικονομικά εμπόδια για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ (π.χ. δίδακτρα, γεύματα, κόστος μεταφοράς και εκπαιδευτικού υλικού); (§ 7α)

Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, από το σχολικό έτος 2024–2025 εφαρμόζεται μια σημαντική μεταρρύθμιση για την επέκταση της δωρεάν υποχρεωτικής εκπαίδευσης σε μικρότερες ηλικιακές ομάδες (επέκταση κατά 8 μήνες). Η δωρεάν υποχρεωτική εκπαίδευση θα μειωθεί στην ηλικία των 4 ετών μέχρι το 2031. Παράλληλα, από τον Σεπτέμβριο του 2025 όλα τα παιδιά ηλικίας 3–4,5 ετών, που φοιτούν σε δημόσια νηπιαγωγεία απαλλάσσονται από τα δίδακτρα, ενισχύοντας περαιτέρω την καθολική πρόσβαση και μειώνοντας τα οικονομικά εμπόδια από ακόμη μικρότερη ηλικία⁴.

⁴ Τόσο οικονομικά όσο και μη οικονομικά εμπόδια στη συμμετοχή στην Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα (ΠΕΦ) έχουν εντοπιστεί μέσω ενός διετούς έργου με τίτλο «Στήριξη για την

Επιπλέον, το Νέο Σχέδιο Επιχορήγησης Διδάκτρων για παιδιά ηλικίας τεσσάρων (4) ετών έως το ηλικιακό όριο της δωρεάν υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης καλύπτει το 100% των διδάκτρων για φοίτηση κατά τις ώρες 07:45–13:05, ανεξαρτήτως εισοδήματος ή άλλων κριτηρίων. Η επιχορήγηση ανέρχεται σε μέγιστο ποσό €130 μηνιαίως ανά παιδί για φοίτηση σε κοινοτικά νηπιαγωγεία ή €200 μηνιαίως για ιδιωτικά νηπιαγωγεία. Στη βάση και αυτού του νέου Σχεδίου, υπήρξε σημαντική βελτίωση του ποσοστού των παιδιών άνω των 3 ετών που συμμετέχουν στην επίσημη ΠΕΦ για τουλάχιστον 1 ώρα /βδομάδα στα παιδιά που βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχιας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» (AROE) και στα παιδιά που δε βρίσκονταν σε «Κίνδυνο Φτώχιας ή Κοινωνικού Αποκλεισμού» (AROE). Συγκεκριμένα για παιδιά AROE το ποσοστό ανήλθε στα 26,5 το 2024 (σε σύγκριση με 6,8% το 2019), ενώ αντίστοιχα στα παιδιά εκτός AROE το ποσοστό το 2024 ανήλθε στο 42,0% (σε σύγκριση με το 2019 που ήταν στο 37,2%).

Παράλληλα, το Σχέδιο Επιχορήγησης Διδάκτρων και Σίτισης καλύπτει έως και το 80% των διδάκτρων (συμπεριλαμβανομένων και γευμάτων), με μέγιστο ποσό €350 μηνιαίως, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, με το οικογενειακό εισόδημα και τις ώρες φοίτησης.

Πρόσθετα μέτρα περιλαμβάνουν την επέκταση των προαιρετικών ολοήμερων δημόσιων νηπιαγωγείων που λειτουργούν μέχρι το απόγευμα, με αύξηση τόσο του αριθμού των σχολείων όσο και των ημερών λειτουργίας ανά εβδομάδα (από τέσσερις σε πέντε). Παράλληλα, έχει επεκταθεί η λειτουργία των δημόσιων θερινών σχολείων, τα οποία προσφέρουν δημιουργικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες από την έναρξη των θερινών διακοπών.

Στοχευμένα μέτρα ένταξης υλοποιούνται επίσης μέσω πρωτοβουλιών όπως το έργο «Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης+», το οποίο παρέχει πρωινά και απογευματινά προγράμματα καθώς και ψυχοκοινωνική στήριξη σε δημόσια νηπιαγωγεία.

Επιπλέον, μέσω πιλοτικού προγράμματος που εφαρμόζεται από το σχολικό έτος 2023–2024, απασχολείται δεύτερος εκπαιδευτικός σε επιλεγμένα νηπιαγωγεία

Επέκταση και τη Στρατηγική Ανάπτυξη της Προδημοτικής Εκπαίδευσης και Φροντίδας στην Κύπρο».

για την κάλυψη των αναγκών παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο, μαθησιακές δυσκολίες, καθώς και ζητήματα που σχετίζονται με τη βία και την παραβατικότητα.

Η μετακίνηση με τακτικές γραμμές λεωφορείων είναι δωρεάν για παιδιά κάτω των 6 ετών. Σημειώνεται ότι η μεταφορά για παιδιά ηλικίας 6–12 ετών είναι δωρεάν με τα σχολικά λεωφορεία, ενώ για τη χρήση των τακτικών γραμμών δικαιούνται έκπτωση 50% στο εισιτήριο.

3.3.2 Έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί τα μη οικονομικά εμπόδια για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ (συμπεριλαμβανομένων των ελλείψεων προσωπικού;) (§ 7α)

Έχουν εντοπιστεί τα μη οικονομικά εμπόδια για τη συμμετοχή στην ΠΕΦ και αντιμετωπίζονται μέσω ενός συνδυασμού διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, επέκτασης της δυναμικότητας και στοχευμένων μέτρων στήριξης.

Η επέκταση της δωρεάν υποχρεωτικής προδημοτικής εκπαίδευσης από την ηλικία των 4 ετών, στο πλαίσιο του Κυπριακού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, αντιμετωπίζει εμπόδια πρόσβασης που σχετίζονται με την ηλικία, καθώς και περιορισμούς χωρητικότητας στα δημόσια νηπιαγωγεία. Υλοποιούνται επενδύσεις για την ανάπτυξη νέων και την αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών, ώστε να φιλοξενηθεί ο αυξημένος αριθμός παιδιών που εμπίπτουν στην υποχρεωτική προδημοτική εκπαίδευση, ενώ μέρος των νέων θέσεων αναμένεται να εξυπηρετήσει και μικρότερα παιδιά, κάτω του υποχρεωτικού ορίου ηλικίας.

Παράλληλα, η προετοιμασία της πρώτης Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την ΠΕΦ στην Κύπρο, μία από τις εμβληματικές δράσεις του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας και του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, στοχεύει στην παροχή συστημικής απάντησης στις προκλήσεις του τομέα, συμπεριλαμβανομένων των ελλείψεων προσωπικού και στην αύξηση της συμμετοχής σε προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες ΠΕΦ.

Τέλος, τα μη οικονομικά γλωσσικά εμπόδια αντιμετωπίζονται μέσω του εξειδικευμένου έργου «Μαθαίνω Ελληνικά στο νηπιαγωγείο: Στήριξη νηπιαγωγών και υπηκόων τρίτων χωρών». Έχει αναπτυχθεί ειδικό αναλυτικό πρόγραμμα και εκπαιδευτικό υλικό για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα, ενώ παράλληλα παρέχεται στοχευμένη επιμόρφωση στους νηπιαγωγούς.

3.3.3 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη στήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και την αποφυγή αποκλεισμού τάξεων; (§ 7γ, § 7δ, § 7ε)

Στην Κύπρο, η ενταξιακή εκπαίδευση για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και/ή αναπηρίες κατοχυρώνεται νομικά στο εθνικό πλαίσιο για την Ειδική Εκπαίδευση, το οποίο προβλέπει διαδικασίες αξιολόγησης, διαφοροποιημένη διδασκαλία και εύλογες προσαρμογές εντός των σχολείων γενικής εκπαίδευσης.

Όπου απαιτείται, οι μαθητές επωφελούνται από εξειδικευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό, σχολικούς βοηθούς/φροντιστές, βοηθητικές τεχνολογίες και προσαρμογές στην οργάνωση της τάξης, βάσει εισηγήσεων των αρμόδιων φορέων. Οι αρχές της μη διάκρισης ενσωματώνονται ρητά στις διαδικασίες εισδοχής και φοίτησης.

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας εκδίδει ετήσιες εγκυκλίους που καθοδηγούν την εφαρμογή ενταξιακών πρακτικών και ενισχύουν την υποχρέωση των σχολείων να εφαρμόζουν διαφοροποίηση. Τα μέτρα αυτά συμπληρώνονται από την αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Αναπηρία 2018–2028 και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2024–2028, τα οποία στηρίζουν τη συνεχή ενδυνάμωση ενός ενταξιακού, βασισμένου στις ανάγκες, εκπαιδευτικού συστήματος.

Η αντιρατσιστική πολιτική «Κώδικας Δεοντολογίας κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων και Οδηγός για τη Διαχείριση και Καταγραφή Ρατσιστικών Περιστατικών» του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ) εφαρμόζεται με την υποστήριξη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου (ΠΙΚ) από το σχολικό έτος 2014–2015. Η πολιτική προσεγγίζει τον ρατσισμό με ευρύ τρόπο, εντάσσοντας σε αυτόν τον ικανισμό, τον σεξισμό και κάθε μορφή διάκρισης.

Περιλαμβάνει ορισμούς βασικών εννοιών που αποτελούν το θεωρητικό της υπόβαθρο (π.χ. ρατσισμός, ρατσιστικό περιστατικό, διάκριση, στερεότυπα, διαφορετικότητα, ρητορική μίσους κ.λπ.), καθορίζει τις ευθύνες και τις δεσμεύσεις που αναμένονται από κάθε μέλος της σχολικής κοινότητας και παρέχει τα βήματα που πρέπει να ακολουθούν τα σχολεία για τη διαχείριση ρατσιστικών περιστατικών μέσα από πρακτικό οδηγό. Προσφέρει στα σχολεία και στους εκπαιδευτικούς ένα λεπτομερές σχέδιο για την αντιμετώπιση και την πρόληψη ρατσιστικών περιστατικών.

Καθώς η αντιρατσιστική πολιτική αντιμετωπίζει τη διαφορετικότητα ως πολυδιάστατο φαινόμενο, που αφορά διάφορες πτυχές της ταυτότητας των ανθρώπων, αναμένεται να συμβάλει στη μείωση του εκφοβισμού και των διακρίσεων που βασίζονται σε οποιαδήποτε μορφή διαφορετικότητας στα σχολεία, όπως φύλο, θρησκεία, πεποιθήσεις, εθνότητα, γλώσσα, εμφάνιση, αναπηρία, σεξουαλικός προσανατολισμός κ.ά.

Από το 2018, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο συνεχίζει να οργανώνει και να συντονίζει το «Σχολικό Δίκτυο για τη Στήριξη της Εφαρμογής της Αντιρατσιστικής Πολιτικής», το οποίο υποστηρίζει εκπαιδευτικούς από σχολεία όλων των βαθμίδων που επιθυμούν να συμμετάσχουν στο δίκτυο, ενώ το σχολείο τους εφαρμόζει την αντιρατσιστική πολιτική του ΥΠΑΝ.

Όσον αφορά τα παιδιά με Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), σχετικές δράσεις προβλέπονται επίσης στην Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για τον Αυτισμό 2024–2028.

3.4 Δωρεάν και Αποτελεσματική Πρόσβαση στην Εκπαίδευση

3.4.1 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για την πρόληψη και τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου; Παρέχεται εξατομικευμένη καθοδήγηση; (§ 7β)

Ο Μηχανισμός Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) υποστήριξε ένα πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου. Συγκεκριμένες δράσεις που προέκυψαν από το πρόγραμμα αυτό βρίσκονται ήδη σε εφαρμογή. Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος «Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης+» είναι:

- Η στήριξη του μαθητικού πληθυσμού που ζει κάτω από το όριο της Φτώχια ή βρίσκεται σε κίνδυνο Φτώχια και κοινωνικού αποκλεισμού
- Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, μέσω του περιορισμού του κινδύνου κοινωνικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης
- Η διασφάλιση της κοινωνικής ευημερίας και η στήριξη των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων του πληθυσμού
- Η υποστήριξη μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο και μαθητών που επηρεάστηκαν ιδιαίτερα από την οικονομική κρίση και την πανδημία COVID-19
- Η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων
- Η μείωση της σχολικής αποτυχίας και της παραβατικότητας
- Η μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου

- Η ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών σε εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης
- Η βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης

Για το σχολικό έτος 2025–2026, το πρόγραμμα εφαρμόζεται σε 189 σχολικές μονάδες όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (56 νηπιαγωγεία, 98 δημοτικά σχολεία, 32 γυμνάσια/λύκεια και 3 τεχνικές σχολές), καλύπτοντας περίπου 24% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού. Πέντε εκπαιδευτικά προγράμματα στηρίζουν μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και κατάρτισης παρουσιάζει αύξηση και βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (11,3% έναντι 9,3% το 2024). Η ευαισθησία του δείκτη στις μεταβολές δείχνει ότι το φαινόμενο στην Κύπρο δεν εξαρτάται τόσο από τις εκπαιδευτικές πολιτικές, όσο από εξωγενείς παράγοντες, όπως η (παράτυπη και παράνομη) μετανάστευση.

Όσον αφορά τα μέτρα που λαμβάνονται, μπορούν να αναφερθούν τα εξής:

- Οι παρεμβάσεις επικεντρώνονται στον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης και στη στήριξη των ομάδων με τον υψηλότερο κίνδυνο, όπως αλλοδαποί μαθητές, αγόρια και μαθητές με χαμηλές επιδόσεις.
- Περιλαμβάνουν αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων για μείωση του φόρτου, ενίσχυση βασικών δεξιοτήτων και ευθυγράμμιση με τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης.
- Εισάγονται καινοτόμες εκπαιδευτικές διαδρομές, όπως ολοήμερα Λύκεια STEAM⁵, τεχνικά σχολεία κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ένα σύγχρονο σύστημα μαθητείας.

Η ενταξιακή εκπαίδευση ενισχύεται μέσω στοχευμένης στήριξης και ευκαιριών job-shadowing.

Η Ειδική Εκπαίδευση μεταρρυθμίζεται για την προώθηση της ενταξιακής προσέγγισης, μέσω διαφοροποιημένου υλικού, κατάλληλα καταρτισμένου προσωπικού και ενισχυμένων υπηρεσιών υποστήριξης.

⁵ STEAM= Το STEAM στην εκπαίδευση είναι μια προσέγγιση στη μάθηση που χρησιμοποιεί την Επιστήμη, την Τεχνολογία, τη Μηχανική, τις Τέχνες και τα Μαθηματικά ως σημεία πρόσβασης για την καθοδήγηση της έρευνας, του διαλόγου και της κριτικής σκέψης των μαθητών.

Συνολικά, οι πρωτοβουλίες στοχεύουν στη βελτίωση της ισότητας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών σε ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα.

3.4.2 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη στήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και την αποφυγή αποκλεισμού τάξεων; (§ 7γ, § 7δ, § 7ε)

Προσφέρονται προγράμματα μάθησης και υποστήριξης για ασυνόδετους ανηλίκους, υπηκόους τρίτων χωρών και μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο.

Ένα Εθνικό Ταμείο στηρίζει τις υποδομές ειδικής εκπαίδευσης και τα μέτρα προσβασιμότητας. Παράλληλα, η ενταξιακή εκπαίδευση για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προβλέπεται νομικά μέσω προσαρμογών και στοχευμένων μέτρων στήριξης, σύμφωνα με το εθνικό πλαίσιο για την Ειδική Εκπαίδευση.

Τα δημόσια σχολεία υποχρεούνται να παρέχουν ειδική εκπαιδευτική στήριξη και να εφαρμόζουν πρακτικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας, όπως ρυθμίζεται μέσω των ετήσιων εγκυκλίων του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας. Στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης, μέσω εξειδικευμένου εκπαιδευτικού προσωπικού, σχολικών βοηθών/φροντιστών και προσαρμογών στη σχολική τάξη, οι προσπάθειες επικεντρώνονται στη συνεχή ενδυνάμωση της ικανότητας των εκπαιδευτικών να εφαρμόζουν ενταξιακές πρακτικές.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (ΠΙΚ) στηρίζει εκπαιδευτικούς και σχολεία όλων των βαθμίδων, παρέχοντας εργαστήρια επιμόρφωσης για την εφαρμογή της αντιρατσιστικής πολιτικής και οργανώνοντας συνέδρια σε θέματα ρατσισμού, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κυπριακής νοηματικής γλώσσας και αναλυτικών προγραμμάτων. Επιπλέον, υποστηρίζει τα σχολεία σε συναφή ζητήματα μέσω του Προγράμματος Επαγγελματικής Μάθησης, οργανώνει επιμορφωτικά σεμινάρια ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης σε επίπεδο σχολικής μονάδας, καθώς και σειρά απογευματινών σεμιναρίων προαιρετικής παρακολούθησης από εκπαιδευτικούς.

Ενδεικτικά, κατά τα σχολικά έτη 2023–2024 και 2024–2025, προσφέρθηκαν οι ακόλουθες ευκαιρίες επιμόρφωσης για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση:

- Αντιρατσιστική πολιτική του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας: Στάδια εφαρμογής και προκλήσεις στη διαχείριση ρατσιστικών περιστατικών
- Ομάδα υποστήριξης συνομηλίκων
- Σχολική παραβατικότητα και σχολικός εκφοβισμός – Διαχείριση κρίσεων και συγκρούσεων σε ζητήματα κοινωνικής τάξης, φύλου και εθνότητας
- Τεχνικές ενδυνάμωσης εκπαιδευτικών για τον σχολικό εκφοβισμό
- Η αναπηρία στην τάξη: Αντι-καταπιεστικές παιδαγωγικές στην εκπαίδευση
- «Ανασηκώνοντας την αυλαία της διαπολιτισμικότητας»: Προώθηση της διαπολιτισμικότητας και αντιμετώπιση του ρατσισμού μέσω του εκπαιδευτικού δράματος
- Αυτισμός
- «Κράτησε με Ασφαλή»: Προστασία παιδιών με αναπηρίες από τη σεξουαλική κακοποίηση
- Επιμόρφωση και υποστήριξη συνοδών παιδιών με αναπηρίες στην τάξη
- Οπτική αναπηρία

3.4.3 Παρέχονται δωρεάν σχολικά υλικά (συμπερ. ψηφιακού εξοπλισμού) για τα παιδιά που έχουν ανάγκη; (§ 7ζ, § 7η)

Τα υποχρεωτικά σχολικά υλικά, όπως σχολικά βιβλία, γραφική ύλη και τετράδια, παρέχονται δωρεάν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όλοι οι μαθητές λαμβάνουν δωρεάν τα σχολικά τους βιβλία, συμπεριλαμβανομένων των βιβλίων ξένων γλωσσών, διασφαλίζοντας καθολική πρόσβαση στα βασικά μαθησιακά υλικά.

Τα προαιρετικά ολοήμερα δημοτικά σχολεία επιχορηγούνται με ποσό που καλύπτει τα λειτουργικά τους έξοδα, συμπεριλαμβανομένης της πρόνοιας για εκπαιδευτικό υλικό. Δεν επιβάλλονται τέλη στους μαθητές για εκπαιδευτικά υλικά και βιβλία.

Παρέχεται εφάπαξ ποσό €300 σε μαθητές ηλικίας 14–15 ετών από οικογένειες χαμηλού εισοδήματος για την αγορά φορητού υπολογιστή. Επιπλέον, μαθητές οκτώ ετών από οικογένειες χαμηλού εισοδήματος μπορούν να λάβουν €100 για την απόκτηση τάμπλετ.

Περαιτέρω, οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες λαμβάνουν δωρεάν εξειδικευμένο ατομικό τεχνολογικό ή βοηθητικό εξοπλισμό, κατόπιν αξιολόγησης

και απόφασης των αρμόδιων επιτροπών, σύμφωνα με το εθνικό πλαίσιο για την Ειδική Εκπαίδευση.

3.4.4 Παρέχεται δωρεάν μεταφορά προς τα σχολεία για τα παιδιά που έχουν ανάγκη; (§ 7i)

Η μεταφορά για παιδιά οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα που διανύουν μεγάλες αποστάσεις από και προς το σχολείο επιχορηγείται.

Η μεταφορά είναι δωρεάν για τα παιδιά προδημοτικής και για τους μαθητές δημόσιων σχολείων που χρησιμοποιούν τα σχολικά λεωφορεία. Τα έξοδα μεταφοράς επιδοτούνται, ενώ παρέχεται δωρεάν μεταφορά με σχολικό λεωφορείο σε μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο και σε μαθητές από οικογένειες χαμηλού εισοδήματος.

Οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που φοιτούν σε ειδικές μονάδες ή σε ειδικά σχολεία δικαιούνται δωρεάν σχολική μεταφορά από και προς το σχολείο, όταν η τοποθέτησή τους γίνεται εκτός της εκπαιδευτικής τους περιφέρειας, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία για την Ειδική Εκπαίδευση και κατόπιν αποφάσεων των αρμόδιων επιτροπών. Η μεταφορά διασφαλίζεται είτε μέσω μέσων που οργανώνει το Υπουργείο είτε μέσω επιδόματος μεταφοράς προς γονείς/κηδεμόνες, βάσει καθορισμένων διαδικασιών, ώστε να εξασφαλίζεται η ασφαλής και απρόσκοπτη πρόσβαση στη σχολική φοίτηση.

Όλοι οι μαθητές προδημοτικής και δημοτικής εκπαίδευσης στη δημόσια εκπαίδευση, των οποίων το δημόσιο σχολείο βρίσκεται σε απόσταση μεγαλύτερη των 2,4 χιλιομέτρων από τον τόπο διαμονής τους (και εφόσον φοιτούν στο σχολείο της εκπαιδευτικής τους περιφέρειας), δικαιούνται δωρεάν μεταφορά με σχολικά λεωφορεία.

Επιπλέον, έχει εφαρμοστεί πιλοτικό πρόγραμμα που καλύπτει 29 σχολεία σε όλη την Κύπρο, στο πλαίσιο του οποίου τα σχολικά λεωφορεία, ανεξαρτήτως απόστασης, μεταφέρουν τα παιδιά από το σπίτι στο σχολείο και αντίστροφα (Door-to-Door), μία υπηρεσία που στο παρόν έχει επεκταθεί και εξυπηρετεί πάνω από 1600 μαθητές.

3.5 Δωρεάν Υγιεινό Γεύμα κάθε σχολική μέρα

3.5.1 Παρέχεται τουλάχιστον ένα δωρεάν υγιεινό γεύμα σε όλα τα παιδιά σε ανάγκη στην προσχολική ηλικία (ΠΕΦ) κάθε σχολική μέρα;

Το Σχέδιο Επιχορήγησης Διδάκτρων και Σίτισης για Παιδιά έως τεσσάρων ετών παρέχει στις οικογένειες μηνιαία επιχορήγηση που καλύπτει έως και 80% των διδάκτρων και του κόστους σίτισης σε νηπιαγωγεία, από €50–€350 ανά παιδί, ανάλογα με το εισόδημα και το μέγεθος της οικογένειας. Το 2022 στήριξε 6.976 παιδιά, ενώ τα στοιχεία του 2021 δείχνουν ότι 13.000 παιδιά ηλικίας 0–5 ετών βρίσκονταν σε κίνδυνο Φτώχεια. Τον Ιούλιο του 2023, το Σχέδιο ανακοινώθηκε για δεύτερη χρονιά με διευρυμένα εισοδηματικά κριτήρια, αυξάνοντας τον αριθμό των επιλέξιμων παιδιών κατά 40%. Νέοι παιδοκομικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία εντάχθηκαν στο Σχέδιο, ενώ ο προϋπολογισμός αυξήθηκε στα €16 εκατομμύρια. Για το σχολικό έτος 2025–2026, η συνολική δαπάνη εκτιμάται στα €23 εκατομμύρια, στηρίζοντας περισσότερα από 10.000 παιδιά.

Ένα ξεχωριστό πρόγραμμα, με τίτλο «Πρόγραμμα Δωρεάν Πρωινού», προσφέρει καθημερινά υγιεινά πρωινά σε επιλέξιμους μαθητές δημόσιων νηπιαγωγείων ηλικίας 4½–6 ετών, με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Ο μαθητής ή οι γονείς/κηδεμόνες του λαμβάνουν Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα ή Δημόσιο Βοήθημα
- Οι γονείς/κηδεμόνες είναι άνεργοι και λαμβάνουν επίδομα ανεργίας
- Ο μαθητής είναι ορφανός και λαμβάνει επίδομα ορφανίας
- Ο μαθητής ζει με μονογονέα που λαμβάνει επίδομα τέκνου
- Ο μαθητής προέρχεται από πολύτεκνη οικογένεια (4+ παιδιά) που λαμβάνει επίδομα τέκνου
- Ο μαθητής προέρχεται από οικογένεια με ανεπαρκές εισόδημα για άλλους τεκμηριωμένους λόγους

Κάθε σχολική χρονιά, περίπου 1.000–1.500 μαθητές δημόσιων νηπιαγωγείων (1.095 μαθητές το σχολικό έτος 2024–2025) λαμβάνουν δωρεάν πρωινό καθημερινά.

3.5.2 Παρέχεται τουλάχιστον ένα δωρεάν υγιεινό γεύμα σε όλα τα παιδιά σε ανάγκη στα δημοτικά σχολεία για κάθε σχολική μέρα;

Το «Πρόγραμμα Δωρεάν Πρωινού» παρέχει καθημερινά υγιεινό πρωινό και σε μαθητές στα δημοτικά σχολεία που επιλέγονται βάσει οικονομικών και κοινωνικών κριτηρίων, όπως:

- Ο μαθητής ή οι γονείς/κηδεμόνες του λαμβάνουν Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα ή Δημόσια Βοήθεια
- Οι γονείς/κηδεμόνες είναι άνεργοι και λαμβάνουν επίδομα ανεργίας

- Ο μαθητής είναι ορφανός και λαμβάνει επίδομα ορφάνιας
- Ο μαθητής ζει με μονογονέα που λαμβάνει επίδομα τέκνου
- Ο μαθητής προέρχεται από πολύτεκνη οικογένεια (4 ή περισσότερα παιδιά) που λαμβάνει επίδομα τέκνου
- Ο μαθητής προέρχεται από οικογένεια με ανεπαρκές εισόδημα για άλλους τεκμηριωμένους λόγους

Κάθε σχολική χρονιά, περίπου 6.500 μαθητές στα δημόσια δημοτικά σχολεία λαμβάνουν δωρεάν πρωινό καθημερινά.

Τα παιδιά χαμηλού εισοδήματος που φοιτούν στα προαιρετικά ολοήμερα σχολεία λαμβάνουν επίσης δωρεάν μεσημεριανό γεύμα, σχεδιασμένο από διατροφολόγο. Το κόστος των €470 ετησίως καλύπτεται από το Υπουργείο, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και άλλους χορηγούς. Περίπου 1.045 μαθητές χαμηλού εισοδήματος επωφελούνται από το μέτρο αυτό. Τα προγράμματα αυτά στηρίζουν παιδιά ηλικίας 5–17 ετών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση⁶.

3.5.3 Παρέχεται τουλάχιστον ένα δωρεάν υγιεινό γεύμα σε όλα τα παιδιά σε ανάγκη στα γυμνάσια/λύκεια κάθε σχολική μέρα;

Το «Πρόγραμμα Δωρεάν Πρωινού» παρέχει καθημερινά υγιεινό πρωινό και σε μαθητές μέσης εκπαίδευσης που επιλέγονται βάσει οικονομικών και κοινωνικών κριτηρίων, όπως τα ακόλουθα:

- Ο μαθητής ή οι γονείς/κηδεμόνες του λαμβάνουν Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα ή Δημόσια Βοήθεια από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
- Οι γονείς/κηδεμόνες του μαθητή είναι άνεργοι και λαμβάνουν επίδομα ανεργίας
- Ο μαθητής είναι ορφανός και λαμβάνει επίδομα ορφάνιας
- Ο μαθητής ζει με μονογονέα/κηδεμόνα που λαμβάνει επίδομα τέκνου
- Ο μαθητής προέρχεται από πολύτεκνη οικογένεια (4 ή περισσότερα παιδιά) που λαμβάνει επίδομα τέκνου
- Ο μαθητής προέρχεται από οικογένεια με ανεπαρκές εισόδημα για άλλους λόγους

⁶ Το ποσό αυτό αφορά τα Ενιαία Ολοήμερα Σχολεία και όχι τα Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία. Για τα Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία, το ποσό είναι €321.

Στα Ενιαία Ολοήμερα Σχολεία, η επιδότηση καλύπτει όλα τα παιδιά (100%) σε ένα σχολείο στη Λευκωσία και σε πέντε σχολεία ορεινών περιοχών. Στα υπόλοιπα εννέα σχολεία, επιδοτείται το 20% των παιδιών.

Κάθε σχολική χρονιά, περίπου 6.500–7.000 μαθητές στα δημόσια σχολεία μέσης εκπαίδευσης (6.900 μαθητές το σχολικό έτος 2024–2025) λαμβάνουν δωρεάν καθημερινό πρωινό.

Στα ολοήμερα σχολεία μέσης εκπαίδευσης —τα οποία περιλαμβάνουν επτά σχολεία διεπιστημονικής και διαθεματικής μάθησης με περίπου 350 μαθητές, δέκα αθλητικά σχολεία με περίπου 950 μαθητές και δέκα μουσικά σχολεία με περίπου 560 μαθητές— παρέχεται επιχορηγημένο γεύμα σε όλους, χωρίς κριτήρια επιλεξιμότητας. Το κόστος ανά γεύμα είναι περίπου €5.

Η χρηματοδότηση για όλα τα είδη ολόημερης μέσης εκπαίδευσης καλύπτεται εξολοκλήρου από τον κρατικό προϋπολογισμό. Σημειώνεται ότι τα πιο πάνω στοιχεία αφορούν το σχολικό έτος 2024–2025.

3.6 Δωρεάν και αποτελεσματική πρόσβαση σε δραστηριότητες που υλοποιούνται στο σχολείο

3.6.1 Εξασφαλίζεται ίση και χωρίς αποκλεισμούς πρόσβαση σε σχολικές δραστηριότητες για τα παιδιά σε ανάγκη, συμπεριλαμβανομένων εκδρομών, αθλητικών, ψυχαγωγικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων; (§ 7j)

Οι μαθητές πληρώνουν για τις υποχρεωτικές εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως εκδρομές και πολιτιστικές εκδηλώσεις (μία ανά τρίμηνο). Τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα «Δράσεις Σχολεία και Κοινωνική Ένταξη+» προσφέρουν δωρεάν απογευματινά μαθήματα, όπως Θέατρο, Τέχνη, Μουσική, Αθλητισμό και Χορό. Κατά τη διάρκεια του πρωινού προγράμματος προσφέρονται δωρεάν εναλλακτικά εκπαιδευτικά προγράμματα για όλους τους μαθητές, τα οποία περιλαμβάνουν βιωματικά εργαστήρια και επισκέψεις σε χωριά της Κύπρου.

Παρέχονται επίσης χορηγίες για απογευματινές δραστηριότητες σε παιδιά που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες. Οι μαθητές χαμηλού εισοδήματος έχουν προτεραιότητα στα δημόσια θερινά σχολεία και δωρεάν πρόσβαση σε αθλητικές δραστηριότητες μέσω του προγράμματος «Αθλητισμός για Όλους».

3.6.2 Υπάρχει πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, τοπικών κοινοτήτων, κοινωνικών, υγειονομικών και υπηρεσιών παιδικής προστασίας, οικογενειών και φορέων της κοινωνικής οικονομίας για τη στήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, την παροχή φροντίδας μετά το σχολείο και ευκαιριών συμμετοχής σε αθλητισμό, αναψυχή και πολιτισμό; (§ 7κ)

Τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης (ΚΙΕ) προσφέρουν σε παιδιά χαμηλού εισοδήματος πρόσβαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, ιδιαίτερα για όσους δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά ιδιωτική φροντιστηριακή στήριξη. Σε πολλά σχολεία μέσης εκπαίδευσης, οι Επιτροπές Μαθητικής Μέριμνας και οι Ομάδες Αλληλεγγύης συγκεντρώνουν και δωρίζουν χρήματα για τη στήριξη μαθητών που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση. Οι σύνδεσμοι γονέων συμβάλλουν επίσης στον εντοπισμό και τη στήριξη μαθητών χαμηλού εισοδήματος.

Τα ΚΙΕ προσφέρουν σε παιδιά χαμηλού εισοδήματος πρόσβαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, ιδιαίτερα για όσους δεν μπορούν να πληρώσουν ιδιωτικά μαθήματα. Τα ΚΙΕ παρέχουν έκπτωση 50% στα διδάκτρα εκμάθησης ξένων γλωσσών για παιδιά από οικογένειες με τρία ή περισσότερα παιδιά. Επιπλέον, παιδιά που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση και λαμβάνουν δημόσιο επίδομα, παιδιά με αναπηρία, παιδιά υπό τη φροντίδα και προστασία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και παιδιά που λαμβάνουν Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα για οποιονδήποτε λόγο, παρακολουθούν δωρεάν τα μαθήματα της επιλογής τους στα ΚΙΕ. Παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο μπορούν επίσης να παρακολουθούν δωρεάν μαθήματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας στα ΚΙΕ.

Επιπλέον, παιδιά της Α' Γυμνασίου και της Α' Λυκείου που έχουν διαγνωστεί με ελλείψεις σε βασικές δεξιότητες στην ελληνική γλώσσα και τα μαθηματικά, λαμβάνουν δωρεάν υποστηρικτική διδασκαλία και στα δύο μαθήματα στα ΚΙΕ, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε κοινωνικά ή οικονομικά κριτήρια.

Επιπρόσθετα, η Κύπρος έχει εισαγάγει στοχευμένες επιδοτήσεις για οικογένειες με παιδιά που κινδυνεύουν από ανεπαρκές εισόδημα. Το νέο αυτό Σχέδιο παρέχει μηνιαίο επίδομα έως €800 ανά οικογένεια, συμπεριλαμβανομένων έως €82,50 ανά παιδί μηνιαίως, για συμμετοχή σε απογευματινές εξωσχολικές δραστηριότητες της επιλογής του.

3.7 Δωρεάν και Αποτελεσματική Πρόσβαση σε Υπηρεσίες Υγείας

3.7.1 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη διευκόλυνση της έγκαιρης ανίχνευσης και θεραπείας ασθενειών και αναπτυξιακών προβλημάτων;
Υπάρχουν δωρεάν προγράμματα προσυμπτωματικού ελέγχου για όλα τα παιδιά (και παιδιών οικογενειών με χαμηλό εισόδημα) συμπεριλαμβανομένης της προληπτικής οδοντιατρικής φροντίδας.

Το Πρόγραμμα Αγωγής Στοματικής Υγείας και η παροχή δωρεάν οδοντιατρικής φροντίδας – μετά από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, επεκτάθηκε ώστε να περιλαμβάνει και τα παιδιά ηλικίας έξι ετών, πέρα από αυτά ηλικίας έντεκα ετών. Επιπλέον, οι Οδοντιατρικές Υπηρεσίες παρέχουν δωρεάν οδοντιατρική θεραπεία στα σχολεία για τα παιδιά της Δ' και ΣΤ' τάξης (ηλικίας 10 και 12 ετών αντίστοιχα) μέσω κινητών οδοντιατρικών μονάδων. Το πρόγραμμα αυτό καλύπτει περίπου το 20% των δημόσιων δημοτικών σχολείων και δίνει προτεραιότητα σε σχολεία που βρίσκονται σε περιοχές χαμηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου ή σε απομακρυσμένες περιοχές.

Προτείνεται επίσης η συμπερίληψη της πρωτοβουλίας στο πιλοτικό πρόγραμμα «Βουρτσίζω τα Δόντια μου στο Σχολείο». Αν και το πρόγραμμα ξεκίνησε πιλοτικά και εφαρμόζεται σήμερα σε δέκα δημοτικά σχολεία σε όλη την Κύπρο, θεωρείται ιδιαίτερα στοχευμένη παρέμβαση. Εστιάζει σε σχολεία με υψηλότερη συχνότητα τερηδόνας και σε σχολεία που φοιτούν παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Στόχος του προγράμματος είναι όχι μόνο η ενημέρωση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων σωστής στοματικής υγιεινής, αλλά και η πρακτική εφαρμογή τους στο σχολικό περιβάλλον, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία ενός υγιούς τρόπου ζωής.

Σημειώνεται ότι οι Οδοντιατρικές Υπηρεσίες παρέχουν δωρεάν οδοντόβουρτσες και οδοντόκρεμες σε όλα τα παιδιά που συμμετέχουν. Επιπλέον, κάθε παιδί λαμβάνει ένα προσωπικό σετ για να συνεχίσει τη συνήθεια και κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών.

Οι ακόλουθες εξετάσεις προσυμπτωματικού ελέγχου παρέχονται δωρεάν σε όλα τα νεογνά στην Κύπρο: Όλα τα νεογνά εξετάζονται μέσα στις πρώτες 48 ώρες ζωής για μεταβολικές διαταραχές, όπως:

- Συγγενής υποθυρεοειδισμός
- Φαινυλκετονουρία (PKU)

Επίσης, πραγματοποιείται έλεγχος ακοής νεογνών, ο οποίος περιλαμβάνει εξέταση για συγγενή απώλεια ακοής, ώστε να καταστεί δυνατή η έγκαιρη παρέμβαση και να υποστηριχθεί η ανάπτυξη της ομιλίας και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης.

Τον Δεκέμβριο του 2025, η Κύπρος υιοθέτησε επίσημα ένα νέο νομικό πλαίσιο ειδικά για τα προγεννητικά και νεογνικά προγράμματα προσυμπτωματικού

ελέγχου, με στόχο τη διεύρυνση του πεδίου των εξετάσεων και την ένταξη στο πρόγραμμα οκτώ (8) επιπλέον κληρονομικών μεταβολικών νοσημάτων, πέρα από τα ήδη καθιερωμένα.

Τα προγράμματα προσυμπτωματικού ελέγχου παρέχονται δωρεάν σε όλους τους κατοίκους της Κύπρου.

3.7.2 Υπάρχουν αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλιστεί ότι όλα τα παιδιά σε ανάγκη λαμβάνουν το σύνολο των παιδικών εμβολίων που συνιστά ο ΠΟΥ;

Όλα τα παιδιά που είναι εγγεγραμμένα στο ΓεΣΥ⁷ δικαιούνται εμβολιαστική κάλυψη σύμφωνα με το Εθνικό Εμβολιαστικό Σχέδιο από τον Παιδίατρο ή τον Προσωπικό τους Γιατρό. Τα παιδιά που δεν είναι εγγεγραμμένα στο ΓεΣΥ έχουν πρόσβαση στις Υπηρεσίες του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας, στα Εθνικά Εμβολιαστικά Κέντρα και στις Κλινικές Προστασίας Μητρότητας και Παιδιού, οι οποίες λειτουργούν σε όλες τις επαρχίες.

Στην Κύπρο σήμερα παρουσιάζονται υψηλά ποσοστά εμβολιασμού για τα βασικά εμβόλια. Το εμβόλιο κατά του ροταϊού δεν περιλαμβάνεται στο Εθνικό Εμβολιαστικό Σχέδιο, αλλά διατίθεται από ιδιώτες παιδίατρους.

Στην Κύπρο καταγράφονται υψηλά ποσοστά εμβολιασμού για τα κύρια εμβόλια, όπως:

- Διφθερίτιδα / Τέτανος / Κοκκύτης / Ηπατίτιδα / Αιμόφιλος της Γρίπης – 3η δόση: 93,65%
- MMR – 1η δόση: 99%, 2η δόση: 97%
- HPV – τελική δόση στα κορίτσια: 89%, τελική δόση στα αγόρια: 70%

3.7.3 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη διευκόλυνση της έγκαιρης ανίχνευσης και θεραπείας προβλημάτων ψυχικής υγείας;

Στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος υγείας, τα παιδιά δικαιούνται 6–24 δωρεάν επισκέψεις σε ψυχολόγο ετησίως, ανάλογα με τη διάγνωση. Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει μέτρα όπως η επέκταση του δικτύου ψυχολόγων/ψυχιάτρων, η δημιουργία Κέντρου για νευροαναπτυξιακές διαταραχές και η ίδρυση νέου Κέντρου Ψυχικής Υγείας. Επιπλέον, το Υπουργείο Υγείας στηρίζει τους δήμους με προσωπικό και δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων για την έγκαιρη ανίχνευση και πρόληψη προβλημάτων ψυχικής υγείας στον νεανικό πληθυσμό.

⁷ Γενικό Σύστημα Υγείας

Η έγκαιρη ανίχνευση συμπτωμάτων Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) στον γενικό πληθυσμό μέσω εργαλείων προσυμπτωματικού ελέγχου στις ηλικίες 18 και 24 μηνών βρίσκεται στο τελικό στάδιο εφαρμογής μέσω των προσωπικών γιατρών του ΓεΣΥ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και το Τμήμα Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας. Σε περιπτώσεις θετικών ευρημάτων, διασφαλίζεται έγκαιρη αξιολόγηση από ειδικούς και έναρξη πολυεπίπεδης θεραπευτικής φροντίδας.

Επιπλέον, το Υπουργείο Υγείας, σε συνεργασία με τη UNICEF, έχει υλοποιήσει δράσεις για την προώθηση της ψυχικής υγείας και ευημερίας των νέων, στο πλαίσιο μεταρρυθμιστικής πρωτοβουλίας που υποστηρίζεται και χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στόχος είναι η ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας σε επίπεδο κοινότητας και η ενδυνάμωση της ενεργούς συμμετοχής των νέων στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Οι απόψεις των νέων συνέβαλαν επίσης στην ανάπτυξη της Εθνικής Στρατηγικής για την Ψυχική Υγεία 2025–2028, αναδεικνύοντάς τους σε βασικούς φορείς διαμόρφωσης προτάσεων για τη βελτίωση των συστημάτων και πολιτικών ψυχικής υγείας, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Επιπρόσθετα, το Υπουργείο Υγείας στηρίζει την ανάπτυξη ικανοτήτων των τοπικών κοινοτήτων για την έγκαιρη ανίχνευση και πρόληψη προβλημάτων ψυχικής υγείας στους νέους (Μνημόνιο Συνεργασίας Δήμων και Υπουργείου Υγείας-Πρόγραμμα «Εξέλιξις»). Παράλληλα, παρέχονται στοχευμένες παρεμβάσεις για ευάλωτους νέους σε 24ωρη βάση σε δομές φιλοξενίας, από Νοσηλευτές Ψυχικής Υγείας, για την υποστήριξη κοριτσιών ηλικίας 12–18 ετών που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας. Οι παρεμβάσεις περιλαμβάνουν αξιολόγηση και παρακολούθηση για τον εντοπισμό ζητημάτων όπως άγχος, κατάθλιψη, τραύμα ή διαταραχές συμπεριφοράς, καθώς και παρακολούθηση της συνολικής συναισθηματικής ευημερίας.

Το έργο Μηχανισμού Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) συμβάλλει στη βελτίωση της ψυχικής υγείας των νέων μέσω πρόληψης, ενημέρωσης και κοινοτικών υπηρεσιών, τροφοδοτώντας την Εθνική Στρατηγική Ψυχικής Υγείας. Παρότι καταβάλλονται σημαντικές προσπάθειες για τη βελτίωση του συστήματος, η

επάρκειά του θα φανεί στην πράξη (π.χ. πραγματική πρόσβαση, συνέπεια, κάλυψη, ταχύτητα διάγνωσης).

3.7.4 Λαμβάνουν τα παιδιά σε ανάγκη τα φάρμακα που απαιτούνται με ιατρική συνταγή δωρεάν;

Το εθνικό σύστημα υγείας καλύπτει τα συνταγογραφούμενα φάρμακα. Τα φάρμακα αυτά περιλαμβάνονται στον «Κατάλογο Φαρμακευτικών Προϊόντων». Οι δικαιούχοι πληρώνουν συμμετοχή €1 ανά φαρμακευτικό προϊόν, καθώς και μια επιπλέον εισφορά που αντιστοιχεί στη διαφορά μεταξύ της τιμής του φαρμάκου που επιλέγει το σύστημα και της τιμής ενός φαρμάκου που δεν καλύπτεται (π.χ. διαφορά μεταξύ γενόσημου και επώνυμου φαρμάκου).

3.7.5 Παρέχονται σε όλα τα παιδιά με αναπηρίες στοχευμένες υπηρεσίες αποκατάστασης και υποστηρικτικής φροντίδας;

Τα παιδιά με αναπηρίες λαμβάνουν χρηματικά επιδόματα.

Η δημιουργία μητρώου νευρολογικών ασθενών συνέβαλε στη διεύρυνση της πρόσβασης σε φυσιοθεραπεία. Από τον Ιανουάριο του 2023 (για περιπτώσεις νευρολογικών παθήσεων/τραυματισμών, καρδιοθωρακικών επεμβάσεων και αναπνευστικών νοσημάτων). Το Σχέδιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί αναφέρει την απλοποίηση των διαδικασιών για την παροχή αναπηρικών αμαξιδίων. Διάφορα μέτρα (π.χ. επέκταση των υπηρεσιών αποκατάστασης) έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης 2024–2028.

Η δράση «Επέκταση της παροχής υπηρεσιών αποκατάστασης στο πλαίσιο του Γενικού Συστήματος Υγείας βάσει νομοθετικής ρύθμισης για τα κέντρα αποκατάστασης» περιλαμβάνεται στην Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία 2024–2028 και θα υλοποιηθεί από τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας του Υπουργείου Υγείας.

Επίσης, το Κέντρο για Παιδιά με Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές ιδρύθηκε το 2022 και λειτουργεί υπό τη Διεύθυνση των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας του ΟΚΥΠΥ. Η αποστολή του είναι να παρέχει πολυεπίπεδη υγειονομική φροντίδα σε μικρά παιδιά έως 7 ετών και να προσφέρει στήριξη και καθοδήγηση στις οικογένειές τους. Το εξειδικευμένο προσωπικό του Κέντρου παρέχει διαγνωστική αξιολόγηση σε συνεργατικό και διεπιστημονικό περιβάλλον.

Στην Κύπρο, οι υπηρεσίες αποκατάστασης για παιδιά περιλαμβάνονται στο Γενικό Σύστημα Υγείας (ΓεΣΥ):

- Το ΓεΣΥ καλύπτει επίσημα φυσιοθεραπεία, εργοθεραπεία και λογοθεραπεία, καθώς και υπηρεσίες από νοσηλευτές, μαιές, κλινικούς ψυχολόγους και διαιτολόγους.
- Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται σε εγγεγραμμένους δικαιούχους· τα παιδιά μπορούν να επισκέπτονται συμβεβλημένους ιδιώτες ή δημόσιους παρόχους κατόπιν παραπομπής από τον Προσωπικό τους Γιατρό ή ειδικό.

Τα παιδιά που δεν είναι δικαιούχοι του ΓεΣΥ, όπως τα παιδιά αιτητών διεθνούς προστασίας, λαμβάνουν δωρεάν υπηρεσίες αποκατάστασης στα δημόσια νοσοκομεία. Το Γενικό Νοσοκομείο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' στη Λευκωσία παρέχει ολοκληρωμένες, κρατικά χρηματοδοτούμενες υπηρεσίες αποκατάστασης για παιδιά. Το νοσοκομείο προσφέρει φυσιοθεραπεία, εργοθεραπεία και πολυεπιστημονική φροντίδα για ευρύ φάσμα ιατρικών, νευρολογικών και αναπτυξιακών παθήσεων. Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν ενδονοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή αποκατάσταση, υποστήριξη ΜΕΘ, κοινοτική νοσηλευτική και εξειδικευμένα ιατρεία, όπως γενετικής, νευρολογίας και διατροφής. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση του νοσοκομείου εξασφαλίζει ολιστική φροντίδα για παιδιά και εφήβους έως 16 ετών, προάγοντας την αποκατάσταση και τη μακροπρόθεσμη ευημερία.

Το ΓεΣΥ παρέχει επίσης συγκεκριμένο αριθμό συνεδριών λογοθεραπείας και εργοθεραπείας. Επιπλέον, όλα τα παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας αξιολογούνται από τους εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο του σχολείου και, εάν απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση, παραπέμπονται σε εκπαιδευτικούς ψυχολόγους και άλλους ειδικούς ψυχικής υγείας.

Παιδιά που τεκμηριωμένα χρειάζονται ειδική εκπαίδευση και λογοθεραπεία λαμβάνουν αυτές τις υπηρεσίες εβδομαδιαία και δωρεάν στο σχολείο, από εξειδικευμένο προσωπικό.

3.7.6 Υπάρχουν κατάλληλα προγράμματα προαγωγής της υγείας και πρόληψης ασθενειών για παιδιά σε ανάγκη;

Οι Σχολικές Υπηρεσίες Υγείας, όπως αναφέρεται στο Σχέδιο Δράσης, εργάζονται για την πρόληψη ασθενειών και την προαγωγή της υγείας και ευημερίας των μαθητών, μέσα από ολιστική αξιολόγηση του παιδιού (σωματική και ψυχολογική).

Τα Κέντρα Προστασίας Μητρότητας και Παιδιού προσφέρουν δωρεάν προληπτικές υπηρεσίες σε βρέφη και παιδιά που δεν είναι εγγεγραμμένα στο Γενικό Σύστημα Υγείας, με στόχο την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη ασθενειών μέσω παρακολούθησης και προληπτικών εξετάσεων για βρέφη και παιδιά προσχολικής ηλικίας. Υπάρχει επίσης Στρατηγική για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Υγεία 2017–2025. Η Έκθεση Χώρας 2025 για την Κύπρο αναφέρει ότι η κατάσταση στην πρόληψη ασθενειών παρουσιάζει περιθώρια βελτίωσης.

Η Κύπρος προωθεί και υποστηρίζει τον θηλασμό μέσω της Εθνικής Επιτροπής Θηλασμού, εκστρατειών ενημέρωσης και της εφαρμογής της Πρωτοβουλίας «Φιλικά προς τα Βρέφη Νοσοκομεία». Η κυβερνητική στρατηγική 2024–2027 περιλαμβάνει τη δημιουργία ειδικών χώρων θηλασμού σε δημόσιους χώρους και χώρους εργασίας, εκπαιδευτικά προγράμματα για οικογένειες και επαγγελματίες, καθώς και ενισχυμένο νομοθετικό πλαίσιο για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος φιλικού προς τον θηλασμό. Οι δράσεις αυτές στοχεύουν στην ομαλοποίηση του θηλασμού και στη στήριξη των μητέρων όπου κι αν ζουν, εργάζονται ή κινούνται στην καθημερινότητά τους.

Τα Κέντρα Προστασίας Μητέρας και Παιδιού αποτελούν ένα σύστημα παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών δημόσιας υγείας, το οποίο διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διασφάλιση της υγείας και της υγιούς ανάπτυξης των παιδιών ηλικίας 0–18 ετών, συμπεριλαμβανομένων παιδιών που ζητούν διεθνή προστασία, παιδιών μεταναστών χωρίς καθεστώς νομιμότητας, πολιτικών προσφύγων και παιδιών που δεν είναι επιλέξιμα για εγγραφή στο Γενικό Σύστημα Υγείας. Στο πλαίσιο αυτό, τα εμβόλια χορηγούνται σύμφωνα με το Εθνικό Εμβολιαστικό Σχέδιο της Κύπρου και πραγματοποιείται συστηματική παρακολούθηση της σωματικής, αισθητηριακής και ψυχοκινητικής ανάπτυξης μέσω τακτικών μετρήσεων και διαγνωστικών ελέγχων. Επιπλέον, παρέχεται εξειδικευμένη συμβουλευτική και καθοδήγηση σε γονείς και κηδεμόνες σε θέματα όπως φροντίδα παιδιών, διατροφή, πρόληψη ατυχημάτων και προαγωγή της ψυχοκινητικής ανάπτυξης, με τελικό στόχο την ενδυνάμωση του οικογενειακού περιβάλλοντος και την προώθηση της συνολικής ευημερίας των παιδιών.

Παράλληλα, οι δραστηριότητες της Υπηρεσίας Επισκεπτών Υγείας στο πλαίσιο της σχολικής υγείας αποτελούν θεμελιώδη πυλώνα για την πρόληψη και την προαγωγή της υγείας των παιδιών. Εφαρμόζονται συστηματικά προγράμματα

προληπτικού ελέγχου, τα οποία περιλαμβάνουν μετρήσεις ύψους, βάρους, δείκτη μάζας σώματος και περιμέτρου μέσης, καθώς και ελέγχους οπτικής και ακουστικής οξύτητας, αξιολόγηση για σκολίωση και κύφωση, καθώς και έλεγχο για αχρωματοψία, ανάλογα με τη σχολική τάξη. Τα παιδιά που εντοπίζονται με κάποιο πρόβλημα παραπέμπονται για εξέταση στον Προσωπικό τους Γιατρό ή στα δημόσια νοσοκομεία για αξιολόγηση και θεραπεία.

Επιπλέον, η εμβολιαστική κάλυψη των μαθητών παρακολουθείται σύμφωνα με τις πρόνοιες του Εθνικού Εμβολιαστικού Προγράμματος, ενώ παρέχεται επιστημονική καθοδήγηση σε θέματα υγείας και υποστήριξη στη διαχείριση περιστατικών μεταδοτικών ασθενειών σε συνεργασία με τη σχολική διοίκηση.

Σημαντικό μέρος του έργου της Υπηρεσίας Σχολικής Υγείας αποτελεί η εφαρμογή προγραμμάτων αγωγής υγείας και προαγωγής υγείας τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καλύπτοντας θέματα όπως προσωπική υγιεινή, πρόληψη ατυχημάτων, υγιεινή διατροφή, πρόληψη καρδιαγγειακών νοσημάτων, πρόληψη καπνίσματος, εφηβεία και ζητήματα ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης. Στις μεγαλύτερες τάξεις παρέχονται επιπλέον εξειδικευμένα προγράμματα ενημέρωσης για τον HIV/AIDS, την αντισύλληψη και τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, συμβάλλοντας στην ολοκληρωμένη εκπαίδευση και προστασία παιδιών και εφήβων.

Ενδεικτικό και της αυξημένης παροχής ποιοτικών υπηρεσιών υγείας στα παιδιά που έχουν ανάγκη στην Κύπρο αποτελεί και η βελτίωση του στατιστικού δείκτη: «Ποσοστά παιδιών AROPE και εκτός AROPE με «πολύ καλή» υγεία» όπου το 2024 ανήλθε στα 87,3% έναντι του 85,6% το 2021, ποσοστά που βρίσκονται πολύ πάνω από το μέσο ευρωπαϊκό όρο του 2024 (57,4%). Αντίστοιχα και ο δείκτης «Ποσοστό Παιδιών με περιορισμούς λόγω προβλημάτων υγείας μειώθηκε στο 1,7% το 2024 σε σύγκριση με το 2,3% του 2021.

3.8 Υγιεινή Διατροφή

3.8.1 Υποστηρίζεται η πρόσβαση των παιδιών σε ανάγκη σε υγιεινή διατροφή εκτός σχολείου;

Για την υποστήριξη της πρόσβασης των παιδιών σε ανάγκη σε υγιεινή διατροφή εκτός σχολείου παρέχονται κουπόνια, ώστε να αγοράζουν βασικά αγαθά (Πάσχα, Χριστούγεννα), σε εθελοντική βάση μέσω των σχολείων που φοιτούν. Κατά τη διάρκεια που τα σχολεία παρέμειναν κλειστά λόγω COVID-19, δόθηκε εφάπαξ

επίδομα για να καλυφθούν τα πρωινά γεύματα των παιδιών που βρίσκονται στο σπίτι.

3.8.2 Περιορίζεται η διαφήμιση και η διαθεσιμότητα ανθυγιεινών τροφίμων;

Υπάρχουν περιορισμοί στη διαφήμιση και στον τρόπο διάθεσης τροφίμων με υψηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά, αλάτι και ζάχαρη σε δομές προσχολικής αγωγής και στα σχολεία. Κάθε μορφή διαφήμισης σε κρατικά σχολεία απαγορεύεται. Υπάρχει επίσης κατάλογος προϊόντων που επιτρέπεται να διατίθενται στα σχολικά κυλικεία, εγκεκριμένος από την Κεντρική Επιτροπή Ελέγχου Σχολικών Κυλικείων. Τρόφιμα με υψηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά, αλάτι και ζάχαρη δεν περιλαμβάνονται στους τιμοκαταλόγους των κυλικείων.

3.9 Αντιμετώπιση της Έλλειψης Στέγης

3.9.1 Λαμβάνουν τα άστεγα παιδιά και οι οικογένειές τους κατάλληλη στέγαση, άμεση μεταφορά από προσωρινή σε μόνιμη στέγαση και συναφείς κοινωνικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες;

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας παρέχουν στήριξη και βοήθεια σε άτομα που αντιμετωπίζουν προσωρινά προβλήματα στέγασης, προσφέροντας άμεση βραχυπρόθεσμη διαμονή, όπως φιλοξενία σε ξενοδοχεία, καθώς και οικονομική βοήθεια για την κάλυψη άμεσων βασικών αναγκών. Παρέχεται επίσης περαιτέρω υποστήριξη ώστε το άτομο να μπορέσει να εξασφαλίσει πιο μόνιμη στέγαση, με οικονομική ενίσχυση όπου χρειάζεται (π.χ. προκαταβολές, ενοίκιο κ.λπ.).

Το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας παρέχει επίσης έκτακτη οικονομική βοήθεια σε οικογένειες με παιδιά που βρίσκονται σε ανάγκη, για την κάλυψη αρχικών εξόδων όπως εγγυήσεις και ενοίκιο για την άμεση στέγαση, καθώς και για έκτακτη φιλοξενία σε ξενοδοχεία.

Επιπλέον, οι οικογένειες με παιδιά που λαμβάνουν Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ) μπορούν να λάβουν επίδομα ενοικίου ή επιδότηση τόκων στεγαστικού δανείου, ανάλογα με τη σύνθεση της οικογένειας, την επαρχία διαμονής και την ύπαρξη αναπηρίας (εφόσον υπάρχει).

Στο πλαίσιο της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας παρέχουν επιπρόσθετες υπηρεσίες στήριξης και διασυνδέουν το άτομο με δίκτυο άλλων αναγκαίων υπηρεσιών, όπως υπηρεσίες

απασχόλησης, υγείας και ψυχικής υγείας, με στόχο την επανεργοποίηση και επανένταξή του στην κοινότητα.

3.9.2 Υπάρχουν μέτρα για την πρόληψη του κινδύνου αστέγων οικογενειών με παιδιά;

Δύο επιδόματα στέγασης είναι διαθέσιμα για οικονομικά ευάλωτα νοικοκυριά στο πλαίσιο του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ), καθώς και ένα σχέδιο επιδότησης ενοικίου και το πρόγραμμα «Ενοίκιο Αντί Δόσης», το οποίο στοχεύει στην προστασία της κύριας κατοικίας από πώληση ή εκποίηση.

Το πλαίσιο στεγαστικής πολιτικής στοχεύει στην αύξηση της προσφοράς προσιτής στέγασης και στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε αυτήν, μέσω κινήτρων και μέτρων οικονομικής στήριξης, καθώς και μέσω απλοποίησης των διοικητικών διαδικασιών που επιταχύνουν την υλοποίηση έργων. Με αυτόν τον τρόπο, οι κρατικοί πόροι κατανέμονται πιο αποτελεσματικά και οι απλουστευμένες διαδικασίες επιτρέπουν ταχύτερη ανάπτυξη και ανακαίνιση κατοικιών κατάλληλων για οικογένειες. Τα μέτρα αυτά συμπληρώνονται από στοχευμένους μηχανισμούς κατανομής, που δίνουν προτεραιότητα σε ευάλωτα νοικοκυριά, συμπεριλαμβανομένων οικογενειών με παιδιά, διασφαλίζοντας έγκαιρη πρόσβαση σε προσιτή στέγαση.

Μέχρι το τέλος του 2025, από τους συνολικά 4.668 ανήλικους που λαμβάνουν ΕΕΕ, 1.044 λαμβάνουν επιπλέον στεγαστικό επίδομα, με συνολικές πληρωμές περίπου €40,5 εκατομμυρίων. Το επίδομα αυτό προσαρμόζεται ανάλογα με τη σύνθεση του νοικοκυριού και τον τόπο διαμονής.

Επιπλέον, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) ανταποκρίνονται άμεσα σε άτομα (συμπεριλαμβανομένων αιτητών ασύλου) που αδυνατούν να βρουν στέγη, παρέχοντας βραχυπρόθεσμη υποστήριξη ώστε να εξασφαλίσουν μόνιμη κατοικία στην κοινότητα. Ευάλωτα άτομα σε αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνουν θύματα εμπορίας προσώπων και σεξουαλικής εκμετάλλευσης, ανήλικους, ασυνόδευτους ανήλικους και άλλα άτομα με επείγουσες στεγαστικές ανάγκες.

Οι ΥΚΕ αναζητούν κατοικίες προς ενοικίαση κοντά σε βασικές υπηρεσίες (π.χ. σχολεία, νοσοκομεία, χώρους εργασίας, δημόσιες συγκοινωνίες) για να ενισχύσουν την κοινωνική ένταξη. Παράλληλα, επικοινωνούν με ιδιοκτήτες ακινήτων, παρέχουν συμβουλευτική και στήριξη σε ευάλωτα άτομα και οικογένειες και συνεργάζονται με λειτουργούς στέγασης. Παρέχονται επίσης υπηρεσίες

διερμηνείας και η στέγαση κατανέμεται σύμφωνα με τις ειδικές ανάγκες των αιτητών.

3.10 Αποτελεσματική Πρόσβαση σε Επαρκή Στέγαση

3.10.1 Υπάρχουν μέτρα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής Φτώχια οικογενειών με παιδιά;

Το εθνικό σχέδιο δράσης περιλαμβάνει στοχευμένα μέτρα για τη στήριξη των ευάλωτων καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας. Συγκεκριμένα, το κράτος παρέχει οικονομική ενίσχυση σε όλους τους δικαιούχους βασικών κοινωνικών παροχών, όπως το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ), το Επίδομα Χαμηλοσυνταξιούχου, το Επίδομα Μονογονεϊκής Οικογένειας και το Επίδομα Τέκνου για οικογένειες με τρία ή περισσότερα παιδιά—χορηγώντας τους ειδικό μειωμένο τιμολόγιο ηλεκτρικού ρεύματος κατά 20% στους λογαριασμούς της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου.

Επιπλέον, αναγνωρίζοντας τις σοβαρές προκλήσεις ενεργειακής Φτώχια που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στην Κύπρο, καθώς 62,6% των παιδιών σε κίνδυνο Φτώχια ή κοινωνικού αποκλεισμού (AROE) ζουν σε νοικοκυριά που αδυνατούν να διατηρήσουν το σπίτι τους επαρκώς ζεστό, έναντι μόλις 24% στον μέσο όρο της ΕΕ, παρέχεται πρόσθετη στήριξη μέσω της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας. Η υπηρεσία αυτή προσφέρει έκτακτη κοινωνική βοήθεια σε νοικοκυριά που λαμβάνουν ΕΕΕ για την κάλυψη βασικών αναγκών, συμπεριλαμβανομένης της αγοράς ενεργειακά αποδοτικών ηλεκτρικών συσκευών, επίπλων και άλλου απαραίτητου οικιακού εξοπλισμού. Τα συμπληρωματικά αυτά μέτρα στοχεύουν στη μείωση του ενεργειακού κόστους και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των πιο ευάλωτων οικογενειών, ιδιαίτερα εκείνων με παιδιά.

Στις 4/2/2026, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη συνέχιση των μέτρων στήριξης για το ηλεκτρικό ρεύμα του 2025, επεκτείνοντας τον μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ 9% για οικιακούς καταναλωτές έως τις 31 Μαρτίου 2027. Το μέτρο αυτό, με κόστος 40 εκατομμύρια ευρώ, προωθείται στο πλαίσιο της αξιολόγησης των μέτρων αντιμετώπισης των αυξημένων τιμών ενέργειας και των συνεχιζόμενων προσπάθειών για την ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών.

3.10.2 Υπάρχει επαρκής κοινωνική στέγαση και έχουν οι οικογένειες με παιδιά σε ανάγκη προτεραιότητα πρόσβασης σε αυτή;

Η νέα ολοκληρωμένη στεγαστική πολιτική επικεντρώνεται σε μέτρα που δίνουν προτεραιότητα στις οικογένειες με παιδιά, μέσω στοχευμένων στεγαστικών σχεδίων.

Επιπλέον, η Κύπρος αναγνωρίζει τις ευάλωτες ομάδες όπως ορίζονται στη νομοθεσία για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ). Οι δικαιούχοι του ΕΕΕ δικαιούνται, σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια, επίδομα ενοικίου ή επιδότηση τόκων στεγαστικού δανείου. Το ύψος του επιδόματος υπολογίζεται ανάλογα με την επαρχία διαμονής, τη σύνθεση της οικογένειας και, εφόσον υπάρχει, τον τύπο αναπηρίας.

3.11 Υψηλά πρότυπα εναλλακτικής φροντίδας

3.11.1 Υπάρχουν μέτρα για να διασφαλιστεί ότι εξετάζεται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, καθώς και η συνολική του κατάσταση και οι ατομικές του ανάγκες, κατά την τοποθέτησή του σε εναλλακτική φροντίδα;

Σημειώνεται ότι η απομάκρυνση των παιδιών από το οικογενειακό τους περιβάλλον αποτελεί το έσχατο μέτρο για τη διασφάλιση της προστασίας του παιδιού και εφαρμόζεται μόνο όταν έχουν εξαντληθεί όλες οι άλλες προσπάθειες στήριξης της οικογένειας ώστε το παιδί να παραμείνει μαζί της. Οι λόγοι για τους οποίους τα παιδιά απομακρύνονται από το οικογενειακό τους περιβάλλον σχετίζονται κυρίως με σοβαρούς κινδύνους για τη φροντίδα και την προστασία τους. Η παραμονή στο σπίτι μπορεί να συνεπάγεται παραμέληση, κακοποίηση, εγκατάλειψη από γονείς ή κηδεμόνες ή ακατάλληλη γονική μέριμνα.

Η τοποθέτηση ενός παιδιού υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας γίνεται μέσω Δικαστικού Διατάγματος. Το παιδί τοποθετείται, ανάλογα με τις εξατομικευμένες και εξειδικευμένες ανάγκες του, σε πρόγραμμα εναλλακτικής φροντίδας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (π.χ. αναδοχή, ιδρυματική φροντίδα, πρόγραμμα ημιαυτόνομης διαβίωσης).

Για κάθε παιδί που βρίσκεται σε φροντίδα καταρτίζεται ατομικό σχέδιο φροντίδας, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες του παιδιού και με βάση το βέλτιστο συμφέρον του, σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Οι απόψεις των ίδιων των παιδιών λαμβάνονται υπόψη σε όλες τις διαδικασίες και κατά τον καθορισμό του βέλτιστου συμφέροντός τους.

Σημειώνεται ότι ο νέος νόμος περί υιοθεσίας βρίσκεται ακόμη σε εκκρεμότητα και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να δοθούν πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεών του. Όπως αναφέρεται στην έκθεση, αναμένεται να θεσπιστεί ξεχωριστός νόμος για την τοποθέτηση παιδιών σε εναλλακτική φροντίδα.

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, το παιδί τοποθετείται σε πρόγραμμα εναλλακτικής φροντίδας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (π.χ. αναδοχή, ιδρυματική φροντίδα, ημιαυτόνομη διαβίωση), ανάλογα με τις εξατομικευμένες και εξειδικευμένες ανάγκες του.

3.11.2 Υπάρχουν μέτρα για τη διασφάλιση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα σε ποιοτική οικογενειακή φροντίδα;

Για κάθε παιδί που βρίσκεται σε ιδρυματική φροντίδα, καταρτίζεται ατομικό σχέδιο φροντίδας σύμφωνα με τις ανάγκες του. Στόχος είναι όλα τα παιδιά να έχουν φροντίδα σε οικογενειακό περιβάλλον, είτε μέσω τοποθέτησης σε ανάδοχη οικογένεια είτε μέσω επανένταξης στο φυσικό τους οικογενειακό περιβάλλον, εφόσον διασφαλίζεται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Η συνεργασία με τους φυσικούς γονείς επιδιώκεται τόσο πριν όσο και μετά την απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένεια, καθώς απώτερος στόχος είναι η στήριξη της οικογένειας ώστε να εξαλειφθούν οι λόγοι που οδήγησαν στην απομάκρυνση.

Οι απόψεις των ίδιων των παιδιών λαμβάνονται υπόψη σε όλες τις διαδικασίες και κατά τον καθορισμό του βέλτιστου συμφέροντός τους.

Σημειώνεται ότι ο νόμος «Περί Μεταχείρισης Παιδιών υπό τη Γονική Μέριμνα ή Επιμέλεια ή Φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας», ο οποίος αναφέρεται στην Έκθεση, βρίσκεται ακόμη σε εκκρεμότητα και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να δοθούν πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή ή το περιεχόμενο των διατάξεων που θα περιλαμβάνονται στον νέο νόμο.

Όσον αφορά τα στατιστικά στοιχεία για την εναλλακτική φροντίδα, σημειώνεται ότι:

- 22% των παιδιών σε φροντίδα βρίσκονται σε ιδρυματική φροντίδα,
- 67% βρίσκονται σε ανάδοχη φροντίδα,
- 11% συμμετέχουν στο πρόγραμμα ημιαυτόνομης διαβίωσης.

Επιπλέον, για τους ασυνόδευτους ανήλικους υπό τη φροντίδα της Διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας:

- 6% βρίσκονται σε ιδρυματική φροντίδα,

- 18% σε ανάδοχη φροντίδα,
- 75% στο πρόγραμμα ημιαυτόνομης διαβίωσης,
- 1% στο κέντρο υποδοχής.

3.11.3 Υπάρχουν επαρκή μέτρα για τη στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης και κοινωνικής ένταξης παιδιών που εγκαταλείπουν την εναλλακτική φροντίδα;

Στο πλαίσιο της βελτίωσης της εναλλακτικής φροντίδας και της ομαλής μετάβασης στην ενηλικίωση, εφαρμόζονται τα ακόλουθα προγράμματα στην Κύπρο:

➤ Πρόγραμμα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης:

Απευθύνεται σε εφήβους ηλικίας 16–18 ετών, με δυνατότητα παραμονής στο πρόγραμμα έως την ηλικία των 21 ετών. Παρέχει επιδοτούμενη στέγαση, σε συνδυασμό με ψυχοκοινωνική υποστήριξη και εκπαίδευση σε δεξιότητες ζωής. Η δυνατότητα παραμονής έως τα 21 έτη διασφαλίζει μια ασφαλή μετάβαση στην ενηλικίωση, την ανεξαρτησία και την κοινωνική ένταξη.

➤ Διεπιστημονική Ομάδα Εμπειρογνομώνων:

Στο πλαίσιο συνεργασίας με ΜΚΟ, ομάδα αποτελούμενη από ψυχολόγους, παιδοψυχιάτρους, λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές και άλλους ειδικούς πραγματοποιεί ολιστική αξιολόγηση των παιδιών (εφήβων) σε ιδρυματική φροντίδα και καταρτίζει εξατομικευμένο σχέδιο παρέμβασης για κάθε παιδί, ώστε να καλυφθούν οι ιδιαίτερες ανάγκες του. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η παιδοκεντρική προσέγγιση και διασφαλίζεται ότι οι παρεμβάσεις είναι στοχευμένες και αποτελεσματικές. Το πρόγραμμα είναι πλήρως επιχορηγούμενο από το κράτος.

➤ Σχέδιο Οικονομικής Στήριξης για Νέους που Εξέρχονται από τη Φροντίδα: Μέσω ειδικού σχεδίου παρέχεται οικονομική ενίσχυση σε νέους που εξέρχονται από τη φροντίδα, για ακαδημαϊκούς σκοπούς ή για την έναρξη μικρής επιχείρησης, υποστηρίζοντας την ομαλή μετάβασή τους στην ενηλικίωση, την κοινωνική ένταξη, την ενήλικη ζωή και την αγορά εργασίας.

3.12 Προσέγγιση και Ενημέρωση Κοινού

3.12.1 Ποιες δράσεις ενημέρωσης και προσέγγισης έχουν υλοποιηθεί και πόσο αποτελεσματικές είναι στην προσέγγιση των παιδιών σε ανάγκη;

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης προωθείται με διάφορα κανάλια εξωστρέφειας και ευαισθητοποίησης, όπως η δημιουργία εντύπων και ηλεκτρονικών

δημοσιεύσεων, η διοργάνωση εκδηλώσεων, η παρουσία στα μέσα ενημέρωσης και η αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Εφαρμόζοντας καλές πρακτικές, η Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας έχει αναπτύξει εργαλεία για τη δημιουργία ενός καινοτόμου οικοσυστήματος Δημόσιου–Ιδιωτικού Τομέα για κοινωνικά αγαθά και υπηρεσίες, με στόχο τη δημιουργία βιώσιμης κοινωνικής ευημερίας. Η δράση αυτή δεν αντικαθιστά το υφιστάμενο σύστημα οικονομικών παροχών, αλλά λειτουργεί συμπληρωματικά, προσφέροντας πρόσθετες δυνατότητες στοχευμένης κοινωνικής στήριξης μέσω πρωτοβουλιών του ιδιωτικού τομέα, στο πλαίσιο πολιτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Όλα τα αρμόδια Υπουργεία και Υφυπουργεία εμπλουτίζουν τις ιστοσελίδες τους, στα ελληνικά και στα αγγλικά, με υλικό σχετικό με τις αρμοδιότητες και τις δραστηριότητές τους, τη νομοθεσία που εφαρμόζουν και τις υπηρεσίες που παρέχουν, ώστε οι πολίτες να έχουν συνεχή και επικαιροποιημένη ενημέρωση για τα δικαιώματά τους.

Επιπλέον, αναφορικά με την πρόσφατα εγκεκριμένη από το Υπουργικό Συμβούλιο «Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Προσχολική Αγωγή και Φροντίδα» (ΠΕΦ), το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, προγραμματίζουν την προώθηση και διάχυση της πληροφόρησης για τη Στρατηγική και του Σχεδίου Δράσης, ώστε να ενημερωθούν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών. Μέτρα ενημέρωσης και προβολής περιλαμβάνονται σε όλο το Σχέδιο Δράσης για την ΠΕΦ.

Τέλος σημειώνεται ότι στην κυβερνητική πύλη της Κυπριακής Δημοκρατίας (gov.cy) έχει τεθεί σε πιλοτική λειτουργία μια νέα εφαρμογή που αξιοποιεί τεχνολογίες Τεχνητής Νοημοσύνης: « Ψηφιακός Βοηθός». Ο Ψηφιακός Βοηθός χρησιμοποιεί τεχνολογίες Τεχνητής Νοημοσύνης για να διευκολύνει την επικοινωνία με τους πολίτες, κατανοώντας τα ερωτήματα που υποβάλλουν, αναζητώντας σχετικές πληροφορίες και παρέχοντας απαντήσεις με απλό και κατανοητό τρόπο. Οι ερωτήσεις προς τον Ψηφιακό Βοηθό μπορούν να υποβληθούν είτε γραπτώς είτε προφορικά.

3.13 Συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων

3.13.1 Έχουν συμμετάσχει όλοι οι σχετικοί εμπλεκόμενοι φορείς καθ' όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης του σχεδίου δράσης; § 11(ε)

Η εφαρμογή και η παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης πραγματοποιείται από την Τεχνική Επιτροπή που έχει συσταθεί από τα αρμόδια Υπουργεία, Υφυπουργεία και Υπηρεσίες, υπό τον συντονισμό του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, και σε διαβούλευση με τα παιδιά και την κοινωνία των πολιτών.

Συμπληρωματικά σημειώνονται οι δράσεις διαβούλευσης απευθείας με παιδιά (μέσω της Κυπριακής Παιδοβουλής και της Ομάδας Εφήβων του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα των Παιδιών στην Κύπρο), τις συνέργειες με ΜΚΟ Οργανώσεις και της ηλεκτρονικής διαβούλευσης στην ηλεκτρονική πλατφόρμα της Κυπριακής Δημοκρατίας «η-Διαβούλευση», σε μία προσπάθεια ελεύθερης πρόσβασης στην πληροφόρηση και στην πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες που αφορούν το ΕΣΔ από όλους τους ενδιαφερόμενους, προτού υποβληθεί και η Δεύτερη Διετής Έκθεση στην ΕΕ.

Επιπλέον, Η Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας (του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας) εισάγει μια νέα οικονομική λογική στην κοινωνική πολιτική της Κύπρου, μετατρέποντας τις εταιρικές κοινωνικές δαπάνες σε στοχευμένα και μετρήσιμα οφέλη για πραγματικά ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Η οικονομική ανάλυση του μοντέλου, όπως αποτυπώνεται στα δεδομένα για την περίοδο 2024–2030, δείχνει ότι η θεσμική οργάνωση της εταιρικής συνεισφοράς μπορεί να δημιουργήσει μια νέα δυναμική κοινωνικής αξίας, η οποία αναπτύσσεται σταθερά με την πάροδο του χρόνου και αποκτά σημαντικές διαστάσεις από το 2026 και μετά.

Τα πρώτα πιλοτικά παραδείγματα, με δέσμευση €1,4 εκατομμυρίων σε κοινωνικές συνεισφορές προς παιδιά από οικογένειες με καταγεγραμμένο προφίλ ανάγκης, καταδεικνύουν την αποτελεσματικότητα του μοντέλου. Η ανταπόκριση των πολιτών και η αυξανόμενη θεσμική εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας ευρύτερης Ανοικτής Κοινωνικής Αγοράς, η οποία μπορεί να παράγει κοινωνικά οφέλη έως το 2030 αξίας άνω των €48 εκατομμυρίων ετησίως, χωρίς δημοσιονομικό κόστος για το κράτος.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Έξυπνης Κοινωνικής Οικονομίας», η Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας συνεργάζεται με τον ιδιωτικό τομέα για την παροχή συμπληρωματικών μέτρων στήριξης. Αυτά περιλαμβάνουν την παροχή ενός λίτρου γάλακτος την εβδομάδα σε επιλέξιμα παιδιά. Συγκεκριμένα, μέσα από διευρυμένο πρόγραμμα, 6,000 δικαιούχοι επωφελούνται από την παροχή δωρεάν πιστοποιημένου γάλακτος, διασφαλίζοντας την πρόσβαση σε βασικό αγαθό καθημερινής διατροφής, ενισχύοντας έμπρακτα την κοινωνική φροντίδα, την αξιοπρέπεια και τη στήριξη των νοικοκυριών που το έχουν περισσότερη ανάγκη.

Επιπλέον παραχωρούνται και υποτροφίες για φοίτηση σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, με εκτιμώμενη συνολική δαπάνη €181.495 και €1.176.000 αντίστοιχα.

4. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Κύπρος επενδύει σημαντικά στην εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί. Για το σκοπό αυτό όλα τα εμπλεκόμενα Υπουργεία / Υφυπουργεία / Τμήματα και Υπηρεσίες έχουν χρησιμοποιήσει αυξημένο προϋπολογισμό τόσο από Εθνικά Κονδύλια, όσο και από Ευρωπαϊκές Χρηματοδοτήσεις για την επένδυση στο παιδί.

Στην παρούσα έκθεση θα σημειωθούν ενδεικτικά σειρά δράσεων και τα κονδύλια που χρησιμοποιήθηκαν για εμβληματικές δράσεις συνδεδεμένες με το ΕΣΔ.

4.1 Σχέδιο Επιδότησης Διδάκτρων και Σίτισης Παιδιών ηλικίας μέχρι 4 ετών

Το Σχέδιο εφαρμόζεται από την Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και για την περίοδο 9/2022-12/2026 ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στα **72,5 εκατομμύρια**. Αφορά συγχρηματοδοτούμενο έργο με Κοινοτική Συνδρομή 43,5 εκατομμύρια. Μέχρι σήμερα η συνολική δαπάνη ανήλθε στα 54 εκατομμύρια και έχουν μέχρι τώρα επωφεληθεί 23,470 παιδιά.

Το Σχέδιο θεωρείται καινοτόμο και δίνει τη δυνατότητα συμμετοχής μεγάλου αριθμού παιδιών ηλικίας 0-4 ετών στην Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα, γεγονός που αντανακλάται και από την αύξηση συμμετοχής αυτής της ηλικιακής ομάδας στην ΠΕΦ. Το Σχέδιο αυτό ανταποκρίνεται θετικά στην δωρεάν και αποτελεσματική πρόσβαση παιδιών στην ΠΕΦ.

4.2 Σχέδιο «Μαζί με το Μωρό και τη Μητέρα» (Επέκταση Σχεδίου Προϊκα του Μωρού)

Το Έργο «Προϊκα του Μωρού» έχει ολοκληρωθεί από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας το 2025. Με προϋπολογισμό πέραν των **5 εκατομμυρίων** (€5.100.000) και με Κοινοτική Συνδρομή 4.590.000 υλοποιήθηκε με επιτυχία για την περίοδο 8/2022-12/2025 και συνολικά επωφεληθήκαν 3.883 παιδιά.

Λόγω της επιτυχημένης εφαρμογή του, το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας έχει εντάξει στις Εμβληματικές Δράσεις του 2026 τη μετεξέλιξη του Σχεδίου, με τίτλο: «Μαζί με το Μωρό και τη Μητέρα». Το Σχέδιο αυτό θα παρέχει και πάλι βασικά είδη φροντίδας και εξοπλισμού για νεογέννητα σε οικογένειες που το έχουν ανάγκη, με απλοποιημένες και ταχύτερες διαδικασίες, ενώ εντάσσεται και ο θεσμός της κατ'οίκον επίσκεψης κοινωνικού λειτουργού στις οικογένειες με βρέφη. Ο προκαταρκτικός προϋπολογισμός του Σχεδίου υπολογίστηκε στα **4 εκατομμύρια** και θα μελετηθεί η δυνατότητα ευρωπαϊκής συγχρηματοδότησης. Το Σχέδιο αυτό αντιμετωπίζει με επιτυχία τις ανάγκες παιδιών σε ανάγκη κατά τα δύο πρώτα έτη της ζωής τους.

4.3 Κέντρο Φροντίδας και Απασχόλησης Παιδιών «Ουράνιο Τόξο»

Στα πλαίσια συνέργειας κυβέρνησης, τοπικών αρχών και κοινωνίας των πολιτών, προωθούνται δράσεις για τα παιδιά σε όλους τους τομείς. Το Κέντρο Φροντίδας και Απασχόληση Παιδιών «Ουράνιο Τόξο» του Πολυδύναμου Δημοτικού Κέντρου Λευκωσίας (Δήμος Λευκωσίας) με προϋπολογισμό πέραν του **1.4 εκατομμυρίων** για την περίοδο 2022-2027 εξυπηρέτησε μέχρι σήμερα πέραν των 237 παιδιών, ενισχύοντας την επιστροφή των γονέων στην αγορά εργασίας. Το πρόγραμμα είναι συγχρηματοδοτούμενο με Κοινοτική Συνδρομή πέραν των €870.000.

4.4 Σίτιση Ευάλωτων Ομάδων Μαθητών

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας με συγχρηματοδοτούμενο Έργο από τον 1/2021-12/2029 προωθούν την παροχή προγεύματος και γεύματος σε παιδιά που το έχουν ανάγκη σε όλα τα σχολεία της Κύπρου. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Έργου ανέρχεται στα 24.5 εκατομμύρια, ενώ μέχρι στιγμής επωφεληθήκαν συνολικά 83.126 μαθητές με τη συνολική δαπάνη μέχρι σήμερα να ανέρχεται στα **13.5 εκατομμύρια**.

Το Σχέδιο αυτό ανταποκρίνεται θετικά στις ανάγκες χιλιάδων παιδιών που έχουν ανάγκη για καθημερινή πρόσβαση σε ένα τουλάχιστον υγιεινό γεύμα.

4.5 Χρηματοδότηση Προγραμμάτων Παιδικής Φροντίδας και Δημιουργία 9 νέων Κέντρων Φροντίδας

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, το 2024, διέθεσαν ποσό περίπου **3,5 εκατομμυρίων** ευρώ για τη χρηματοδότηση 125 προγραμμάτων παιδικής φροντίδας. Αντίστοιχα το 2025 διατέθηκε πέραν των **3,4 εκατομμυρίων** ευρώ για τη χρηματοδότηση 119 προγραμμάτων παιδικής φροντίδας. Επίσης στο πλαίσιο της Χρηματοδότησης Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, προωθείται η δημιουργία τουλάχιστον 9 κέντρων φροντίδας παιδιών/πολυδύναμα κέντρα φροντίδας παιδιών έως τον Ιούνιο του 2026 (για παιδιά από 0 έως 4 ετών και 8 μηνών και για παιδιά από 6 έως 13 ετών).

4.6 Κέντρο Οικογενειακής Παρέμβασης και Στήριξης για τον Αυτισμό «ΑΚΤΙΔΑ»

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες (ΤΚΕΑΑ), του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας ανέθεσε με Δημόσια Σύμβαση τη λειτουργία του πιο πάνω Κέντρου σε Ανάδοχο Φορέα για την περίοδο 2021-2024 και ετήσιες ανανεώσεις μέχρι το 2027.

Το Κέντρο αποτελεί συγχρηματοδοτούμενο έργο από το ΕΚΤ+ στα πλαίσια Κοινωνικής Καινοτομίας με χρηματοδότησης κατά 95% με συνολικό προϋπολογισμό **€6.000.000** για τη δημιουργία νέου κέντρου οικογενειακής παρέμβασης και στήριξης για τον Αυτισμό.

5. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει συστήσει από την αρχή της Σχετικής Σύστασης Τεχνική Επιτροπή με εκπροσώπους από όλα τα Αρμόδια Υπουργεία για παρακολούθηση και συντονισμό, αξιολόγηση και κατάλληλο συντονισμό για τη θέσπιση της ευρωπαϊκής εγγύησης για το Παιδί. Μεταξύ άλλων, ενισχύθηκε η συμμετοχικότητα με την Κοινωνία των Πολιτών, όπου το Υφυπουργείο έχει συστήσει μηχανισμό συνεργασίας και δίνεται η ευκαιρία να ακουστούν οι εισηγήσεις τους, τόσο από μεταξύ τους συναντήσεις, όσο και μέσω της ηλεκτρονικής διαβούλευσης, όπου δίνεται τρόπος έκφρασης των θεμάτων που θεωρούν κρίσιμα. Επίσης, η Θέσπιση Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί έχει ενταχθεί στην ετήσια διαβούλευση του Μηχανισμού Διαβούλευσης με τα Παιδιά, και το θέμα τυγχάνει συζήτησης και υποβολής εισηγήσεων, μέσω από τη Διαβούλευση της Παιδοβουλής με τον ίδιο τον Πρόεδρο της Κυπριακής

Δημοκρατίας, αλλά και το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας, το οποίο είναι και ο Συντονιστικός Φορέας του της Εγγύησης για το Παιδί στην Κύπρο.

6. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Στο σημείο αυτό παρουσιάζονται νέες δράσεις που έχουν σχεδιαστεί και άρχισαν να εφαρμόζονται από το Υπουργείο Υγείας, σε μία προσπάθεια να δοθούν απαντήσεις σε κενά που εντοπίστηκαν κατά τα προηγούμενα έτη σε τομείς όπως είναι η βελτίωση της ψυχικής υγείας των παιδιών και νέων, ψυχικής ανθεκτικότητας, τον έλεγχο και την έγκαιρη διάγνωση σκολίωσης.

6.1 Ενίσχυση της Ψυχικής Ανθεκτικότητας των Νέων στην Κύπρο

Το έργο «Supporting Mental Health Resilience among Youth in Cyprus» υλοποιείται από τη Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας. Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Technical Support Instrument και υλοποιείται από τη UNICEF σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την περίοδο 2023–2025. Αποτελεί μέρος μιας πολυεθνικής τεχνικής υποστήριξης που στοχεύει στη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας, ευημερίας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε παιδιά και νέους.

Το έργο υιοθετεί την ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση για την ψυχική υγεία, η οποία θέτει στο επίκεντρο τον άνθρωπο, ως πυλώνα μιας ισχυρής, ανθρωποκεντρικής Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας. Ο στόχος του Έργου είναι η ενίσχυση των φιλικών προς τους νέους υπηρεσιών προαγωγής και πρόληψης για την καλή ψυχική υγεία των νέων 15–24 ετών στην Κύπρο.

Μέσω του Έργου προωθείται η ενίσχυση φιλικών προς τους νέους υπηρεσιών ψυχικής υγείας: Βελτίωση της προαγωγής και πρόληψης για νέους 15–24 ετών, συμπεριλαμβανομένων ευάλωτων ομάδων που δεν καλύπτονται επαρκώς από τις υφιστάμενες υπηρεσίες (π.χ. νέοι εκτός τυπικής εκπαίδευσης).

Επιπλέον, προωθείται η ενίσχυση συμμετοχής και εμπλοκής των νέων: Διασφάλιση ότι οι νέοι μπορούν να εκφράζουν τις ανάγκες τους και να συμμετέχουν ενεργά στον σχεδιασμό και την υλοποίηση υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε επίπεδο δήμων.

Ανάπτυξη στρατηγικών εισηγήσεων: Διαμόρφωση εισηγήσεων για τη βελτίωση των συστημάτων και πολιτικών ψυχικής υγείας, σε εναρμόνιση με εθνικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες.

Ωφελούμενοι και Ομάδες-Στόχος

- Υπουργείο Υγείας (κύριος δικαιούχος)
- Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου
- Δήμοι
- Κυπριακό Συμβούλιο Νεολαίας και τοπικά συμβούλια νέων
- Επιλεγμένες ΜΚΟ νεολαίας

6.2 Νέο Σχέδιο «Μαζί με το Μωρό και τη Μητέρα»

Το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας έχει εντάξει στις Εμβληματικές Δράσεις του 2026 τη μετεξέλιξη του Σχεδίου («Προίκα του Μωρού»), με τίτλο: «Μαζί με το Μωρό και τη Μητέρα». Το Σχέδιο αυτό θα παρέχει και πάλι βασικά είδη φροντίδας και εξοπλισμού για νεογέννητα σε οικογένειες που το έχουν ανάγκη, με απλοποιημένες και ταχύτερες διαδικασίες, ενώ εντάσσεται και ο θεσμός της κατ'οίκον επίσκεψης κοινωνικού λειτουργού στις οικογένειες με βρέφη, με προκαταρτικό προϋπολογισμό να υπολογίστηκε στα **4 εκατομμύρια**, ενώ θα μελετηθεί και η δυνατότητα ευρωπαϊκής συγχρηματοδότησης του Σχεδίου. Το Σχέδιο αυτό αντιμετωπίζει με επιτυχία τις ανάγκες παιδιών σε ανάγκη κατά τα δύο πρώτα έτη της ζωής τους.

7. ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Η Κύπρος συνεχίζει με την εφαρμογή καινοτόμων και πρότυπων δράσεων που θεωρούνται καλές πρακτικές.

Ενδεικτικά, σημειώνονται σειρά δράσεων που θεωρούνται ότι έχουν βελτιώσει τους δείκτες παρακολούθησης των υπηρεσιών που προσφέρονται για τα παιδιά.

7.1 Κέντρο Ημέρας «Η Παντών Χαρά»

Το 2022 ξεκίνησε πιλοτικά (για ένα έτος) η λειτουργία του πιο πάνω Πολυθεματικού Κέντρου με τη συνδιαχείριση των εφήβων με αγορά υπηρεσιών με απώτερο στόχο τις ολιστικές παρεμβάσεις στους τομείς:

- Κοινωνικής Φροντίδας
- Θεραπείας
- Εκπαίδευσης και
- Κοινωνικής Αποκατάστασης

Μετά τη θετική αξιολόγηση της πιλοτικής εφαρμογής στην αντιμετώπιση και πρόληψη των κρίσεων και επικίνδυνων συμπεριφορών που παρουσίαζε η συγκεκριμένη ομάδα στόχου, αποφασίστηκε η συνέχιση παροχής πολυθεματικών υπηρεσιών, μέσω χρηματοδότησης από το Σχέδιο Κρατικών Ενισχύσεων

Ήσσοντος Σημασίας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Στο Κέντρο αυτό παρέχονται ολοκληρωμένες ημερήσιες υπηρεσίες σε παιδιά που παρουσιάζουν συμπεριφορές και συμπτώματα διαταραχής διαγωγής, προσαρμογής με παραβατική ή μη συμπεριφορά ή/και με πρόβλημα χρήσης / κατάχρησης ουσιών. Στο Κέντρο παραπέμπουν μόνο οι ΥΚΕ ή το Δικαστήριο με διάταγμα σύμφωνα

7.2 Κέντρο Οικογενειακής Παρέμβασης και Στήριξης για τον Αυτισμό «ΑΚΤΙΔΑ»

Το Κέντρο Οικογενειακής Παρέμβασης και Στήριξης για τον Αυτισμό «ΑΚΤΙΔΑ» παρέχει υπηρεσίες σε παιδιά προσχολικής ηλικίας με διάγνωση Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος, καθώς και προς τις οικογένειες τους. Συγκεκριμένα παρέχει υπηρεσίες Ψυχολόγου προς τους γονείς και άλλα μέλη της οικογένειας, υπηρεσία Κατ'οίκον Εκπαίδευσης προς το παιδί και τον κύριο φροντιστή του, καθώς και υπηρεσία κοινωνικής στήριξης.

Το Κέντρο «ΑΚΤΙΔΑ» ακολουθεί οικογενειακοκεντρική, πολυθεματική και εξατομικευμένη προσέγγιση με στόχο τη βοήθεια και στήριξη της οικογένειας, ως σύνολο με την κατάρτιση οικογενειακού εξατομικευμένου πλάνου παρέμβασης. Το Κέντρο έχει σχεδιαστεί για να εξυπηρετεί περίπου 300 περιστατικά ετησίως, ενώ οι παραπομπές παιδιών έχουν ξεπεράσει τον αρχικό σχεδιασμό και οι παραπομπές αυξάνονται ετησίως. Το Κέντρο δύναται να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε κάθε οικογένεια για περίοδο 2 χρόνων.

7.3 Καλές Πρακτικές στα Θέματα Υγείας (Υπουργείο Υγείας)

7.3.1 Κέντρο για Παιδιά με Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές

Το Κέντρο για Παιδιά με Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές ιδρύθηκε το 2022 και λειτουργεί υπό τη Διεύθυνση Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ).

Κύριες δραστηριότητες του Κέντρου Νευροαναπτυξιακών Διαταραχών (NDD):

- Πολυεπίπεδη θεραπευτική διαχείριση περιστατικών
- Συμβουλευτική και ψυχοεκπαίδευση γονέων
- Διασύνδεση και παραπομπή σε άλλες υπηρεσίες και εμπλεκόμενους φορείς

Όπως αναφέρθηκε, προωθείται και η συλλογή επιδημιολογικών δεδομένων (π.χ. συχνότητα και κατανομή των Νευροαναπτυξιακών Διαταραχών) και αξιοποίησή τους για ερευνητικούς σκοπούς. Το Κέντρο εστιάζει στην έγκαιρη αξιολόγηση, διάγνωση και πρώιμη θεραπευτική παρέμβαση για τη Διαταραχή Αυτιστικού

Φάσματος (ΔΑΦ), η οποία είναι εξαιρετικά σημαντική για την καλύτερη έκβαση τόσο του παιδιού όσο και της οικογένειας.

Μέσω του Κέντρου προσφέρονται ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας, ενώ αναπτύσσονται προγράμματα που ενισχύουν την ποιότητα ζωής και την υγεία των παιδιών με Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές και των οικογενειών τους. Επιπλέον, παρέχεται έγκαιρη τελική διάγνωση από όλους τους ειδικούς, ενώ το Κέντρο λειτουργεί ως «One-Stop Clinic», εξαλείφοντας καθυστερήσεις. Παράλληλα, προσφέρει ψυχοεκπαίδευση, συμβουλευτική και υποστήριξη στις οικογένειες, καθώς και δυνατότητα συχνών συναντήσεων για συζήτηση και επαναξιολόγηση κάθε περίπτωσης.

Καθώς η αρχική εστίαση του Υπουργείου Υγείας είναι η έγκαιρη διάγνωση και πρώιμη παρέμβαση στη ΔΑΦ, το Κέντρο εξετάζει παιδιά μέχρι την είσοδο στο δημοτικό σχολείο, έως 7 ετών, και δέχεται παραπομπές τόσο μέσω ΓεΣΥ όσο και από άτομα εκτός ΓεΣΥ.

Το Κέντρο διαθέτει εξειδικευμένη, διεπιστημονική ομάδα για την πρώιμη αξιολόγηση, διάγνωση και θεραπευτική παρέμβαση παιδιών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος, καθώς και για την υποστήριξη και καθοδήγηση των οικογενειών τους. Επιπλέον, το προσωπικό έχει λάβει εκπαίδευση στον τομέα των νευροαναπτυξιακών διαταραχών, αυξάνοντας τον αριθμό των επαγγελματιών με εξειδίκευση στις Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές και ενισχύοντας την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Συνολικά, 421 παιδιά έλαβαν υπηρεσίες του Κέντρου και πραγματοποιήθηκαν 5.991 επισκέψεις μέχρι τις 30 Απριλίου 2024 (2025?). Παράλληλα, η δημιουργία του Κέντρου συνέβαλε, μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και του διαδικτύου, στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τις Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές, ιδιαίτερα τη Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος.

7.3.2 Πρόγραμμα Πρόληψης Νοσηλευτικής Υπηρεσίας «Εξέλιξις»

Το Πρόγραμμα «Εξέλιξις» είναι ένα Δημόσιο Πρόγραμμα Ψυχικής Υγείας της Νοσηλευτικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Υγείας. Περιλαμβάνει στοχευμένες παρεμβάσεις και ανάπτυξη δεξιοτήτων για την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας απέναντι σε στρεσογόνες καταστάσεις και την πρόληψη

επιβλαβών συμπεριφορών σε νέους 15–29 ετών στην Κύπρο. Πρόκειται για μια καινοτόμο για τα κυπριακά δεδομένα πρωτοβουλία, η οποία ξεκίνησε το 2020.

Το πρόγραμμα βασίζεται στη φιλοσοφία της εκπαίδευσης και προαγωγής της ψυχικής ανθεκτικότητας και υλοποιείται σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας και τους εννέα μεγάλους δήμους της Κύπρου.

Το «ΕΞΕΛΙΞΙΣ» λειτουργεί στο πλαίσιο μνημονίου συνεργασίας με τους δήμους, προσφέροντας υπηρεσίες παραπομπής για θέματα ψυχικής υγείας και εξαρτήσεων, καθώς και ομάδες ενδυνάμωσης και δραστηριότητες για εφήβους και νέους σε σχολικό και κοινοτικό περιβάλλον, με στόχο την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης κοινοτικής προσέγγισης στην ψυχική υγεία.

Στο σχολικό περιβάλλον, το πρόγραμμα έχει υιοθετήσει το εργαλείο «Unplugged», ένα ευρωπαϊκό σχολικό πρόγραμμα πρόληψης της χρήσης ουσιών για μαθητές 12–14 ετών. Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε και αξιολογήθηκε μέσω τυχαioποιημένης ελεγχόμενης μελέτης σε 7 ευρωπαϊκές χώρες (Ιταλία, Βέλγιο, Αυστρία, Σουηδία, Ισπανία, Ελλάδα και Γερμανία) από ομάδα ευρωπαϊκών ειδικών δημόσιας υγείας και ερευνητών.

7.3.3 Έλεγχος Σκολίωσης σε Παιδιά Σχολικής Ηλικίας στην Κύπρο

Το Πρόγραμμα αυτό εξετάζει με σκοπό την έγκαιρη διάγνωση παιδιών σχολικής ηλικίας με σκολίωση, ώστε να διασφαλιστεί η έγκαιρη παρέμβαση.

Η εξέταση πραγματοποιείται από τους σχολικούς επισκέπτες υγείας σε συνεργασία με τη σχολική διεύθυνση. Αρχικά αποστέλλεται στους γονείς ή κηδεμόνες έντυπο συγκατάθεσης, συνοδευόμενο από σύντομη επεξήγηση της διαδικασίας. Εξετάζονται μόνο οι μαθητές για τους οποίους έχει υπογραφεί το έντυπο συγκατάθεσης και από τους δύο γονείς. Στη συνέχεια προγραμματίζεται ραντεβού για τη διενέργεια του ελέγχου εντός του σχολικού χώρου και κατά τη διάρκεια του σχολικού ωραρίου. Οι γονείς ή κηδεμόνες επιτρέπεται —και ενθαρρύνονται— να παρευρίσκονται κατά τη διαδικασία.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης Δημοτικού και σε όλους τους μαθητές Γυμνασίου. Επίσης απευθύνεται σε μαθητές που αναφέρουν πόνο στη μέση ή παρουσιάζουν ενδείξεις ύποπτες για σκολίωση.

Ο έλεγχος πραγματοποιείται με:

- Εργαλείο ελέγχου: «Adams forward bend test».

- Η πλάτη του παιδιού εξετάζεται προσεκτικά με παρατήρηση και με τη χρήση σκολιόμετρου.
- Ο μαθητής πρέπει να παραπεμφθεί για εξειδικευμένη φροντίδα (εξουσιοδοτημένος κλινικός) όταν:
 - Η μέτρηση είναι 7° και άνω,
 - Παρατηρείται ασυμμετρία ή προεξοχή κατά την εξέταση,
 - Ο μαθητής αναφέρει πόνο στη μέση χωρίς εμφανή κλινικά σημεία ή προεξοχή.

Παρέχεται σύντομη ενημέρωση στο παιδί σχετικά με τα ευρήματα και τα επόμενα βήματα, ενώ οι γονείς/κηδεμόνες ενημερώνονται για τα αποτελέσματα και αποστέλλεται γραπτή παραπομπή για τα επόμενα στάδια. Ο Επισκέπτης Υγείας επικοινωνεί απευθείας με τους γονείς/κηδεμόνες για να διασφαλίσει την κατανόηση και αναγνώριση της ανάγκης για εξειδικευμένη φροντίδα.

Εάν δεν εντοπιστούν ευρήματα, παρέχεται σύντομη αλλά στοχευμένη συμβουλευτική στους μαθητές, ώστε να κατανοήσουν τους κινδύνους και τις ανησυχίες που σχετίζονται με τη σκολίωση. Προάγεται η άσκηση και η σωστή στάση σώματος, με έμφαση στην αποφυγή καθημερινών κινδύνων όπως υπέρβαρες σχολικές τσάντες, κακή στάση στο θρανίο κ.λπ.

Τέλος, προωθείται επανέλεγχος για μαθητές:

- 3–6 μήνες μετά την πρώτη εξέταση για περιπτώσεις με μέτρηση κάτω από 7° αλλά με ορατά σημεία.
- Σε περιπτώσεις όπου ο μαθητής δεν επισκέφθηκε εξειδικευμένο κλινικό μετά την παραπομπή, πραγματοποιείται δεύτερος έλεγχος 4–6 μήνες αργότερα και αποστέλλεται νέα γραπτή παραπομπή.

7.4 Χορηγήματα Στήριξης Παιδιών Υψηλού Κινδύνου (στη Φτώχεια και παραμέληση) για Πρόληψη της Μετακίνησης από το Περιβάλλον τους και Ανάληψης της φροντίδας τους από το Κράτος

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας έχουν εφαρμόσει το πιο πάνω Σχέδιο με στόχο τη στήριξη παιδιών υψηλού κινδύνου, ώστε να αποφεύγεται η μετακίνηση από το περιβάλλον τους και η ανάληψη της φροντίδας από το κράτος. Το Σχέδιο στοχεύει στην ενίσχυση πολιτικών στήριξης ευάλωτων παιδιών (στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί) με δυνατότητα παραχώρησης ποσό μέχρι €800 μηνιαίως για:

- Δίδακτρα φοίτησης παιδιού σε βρεφοπαιδοκομικό σταθμό μέχρι το ποσό των €250 μηνιαίως, ανά παιδί (νοουμένου ότι δε λαμβάνει άλλο σχετικό επίδομα)
- Δίδακτρα φοίτησης παιδιού σε Κέντρο Προστασίας και Απασχόλησης Παιδιών μέχρι το ποσό των €150 μηνιαίως, ανά παιδί (νοουμένου ότι δε λαμβάνει άλλο σχετικό επίδομα)
- Υπηρεσίες φροντίδας/παιδαγωγού (νοικοκυριό, φροντίδα, εκπαίδευση γονέων σε θέματα φροντίδας και νοικοκυριού) μέχρι το ποσό των €800 μηνιαίως, ανά οικογένεια (νοουμένου ότι δε λαμβάνει άλλο σχετικό επίδομα)
- Ποσό μέχρι €82,50 μηνιαίως, ανά παιδί, για ανάπτυξη ειδικών ενδιαφερόντων και εξωσχολικών δραστηριοτήτων.

Ενδεικτικά σημειώνεται ότι κατά το 2024 ποσό €27.486.25 επενδύθηκε στις πιο πάνω δράσεις, ενώ αντίστοιχα το 2025 το ποσό αυτό ανήλθε στα €218.099,00⁸.

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς της Δεύτερης Διετής Έκθεσης (2023–2025), η Κυπριακή Δημοκρατία έχει επιτύχει ουσιαστική και μετρήσιμη πρόοδο στην εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί, επιβεβαιώνοντας τη δέσμευσή της στην προώθηση των δικαιωμάτων, της ευημερίας και της κοινωνικής συμπερίληψης και ένταξης όλων των παιδιών. Η πρόοδος αυτή βασίστηκε σε ένα ενισχυμένο στρατηγικό πλαίσιο, σε διατομεακή συνεργασία υψηλού επιπέδου και σε στοχευμένες επενδύσεις που ενίσχυσαν την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες για παιδιά σε ανάγκη στην Κύπρο.

Η υιοθέτηση της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την ΠΕΦ αποτέλεσε καθοριστικό βήμα προς μια πιο συνεκτική και ολοκληρωμένη πολιτική για την πρώιμη παιδική ηλικία. Η στρατηγική αυτή λειτουργεί ως καταλύτης για την αναβάθμιση της ποιότητας, την επέκταση της προσβασιμότητας και την ενίσχυση της ένταξης, ενώ παράλληλα ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις προτεραιότητες της ΠΕΦ. Η ενίσχυση των μηχανισμών διακυβέρνησης, η βελτίωση των συστημάτων δεδομένων και η ενεργός συμμετοχή των ενδιαφερομένων φορέων, αλλά και των ίδιων των παιδιών, συνέβαλαν στη δημιουργία ενός πιο αποτελεσματικού και διαφανούς πλαισίου εφαρμογής.

⁸ Η παραχώρηση αυτών των Χορηγημάτων τέθηκε σε εφαρμογή το τέλος 7/2024 και για αυτό και παρουσιάζεται σημαντική αύξηση του κονδυλίου κατά το 2025, που ήταν σε πλήρη εφαρμογή το Σχέδιο.

Στον τομέα της παροχής υπηρεσιών, η Κύπρος έχει υλοποιήσει ένα ευρύ φάσμα μέτρων που ενισχύουν την πρόσβαση στην ΠΕΦ, την εκπαίδευση, την υγεία, τη διατροφή και τη στέγαση. Η επέκταση της δωρεάν προσχολικής εκπαίδευσης, η ενίσχυση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, η καθολική κάλυψη υγείας, τα δωρεάν υγιεινά σχολικά γεύματα και τα μέτρα πρόληψης της αστεγίας αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα πολιτικών που έχουν άμεσο και θετικό αντίκτυπο στην καθημερινότητα των παιδιών και των οικογενειών τους. Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η πρόοδος στην πρώιμη ανίχνευση αναγκών υγείας, στην ενίσχυση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και στην αναβάθμιση των υπηρεσιών για παιδιά με αναπηρίες.

Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει επίσης ενισχύσει τις δράσεις προστασίας του παιδιού, προωθώντας τη μετάβαση προς την οικογενειακή φροντίδα και βελτιώνοντας τα συστήματα αναδοχής και στήριξης νέων που εξέρχονται από τη φροντίδα στην κοινωνία. Παράλληλα, η προσέγγιση ευάλωτων οικογενειών έχει βελτιωθεί μέσω πολυγλωσσικής ενημέρωσης, συνεργασιών με ΜΚΟ και αξιοποίησης ψηφιακών εργαλείων, όπως ο Ψηφιακός Βοηθός gov.cy.

Η χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους και ευρωπαϊκά ταμεία υπήρξε καθοριστική για την υλοποίηση των δράσεων, επιτρέποντας την επέκταση υπηρεσιών και την ενίσχυση της ποιότητας. Οι επενδύσεις αυτές έχουν ήδη αποδώσει μετρήσιμα αποτελέσματα, ιδιαίτερα στους τομείς της ΠΕΦ, της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, της ψυχικής υγείας και της στήριξης ευάλωτων οικογενειών.

Η πρόοδος στην ανάπτυξη ενός εθνικού πλαισίου παρακολούθησης, ευθυγραμμισμένου με τους δείκτες της ΕΕ, αποτελεί σημαντικό βήμα προς την τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής. Παρά τις βελτιώσεις, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, όπως η έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού σε κρίσιμους τομείς και η ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης της διαλειτουργικότητας των συστημάτων δεδομένων.

Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών αρχών, της κοινωνίας των πολιτών, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των δομών νεολαίας έχει ενισχυθεί, συμβάλλοντας σε μια πιο συμμετοχική και δημοκρατική διαδικασία εφαρμογής. Ωστόσο, η θεσμοθέτηση της συμμετοχής των παιδιών παραμένει ένας τομέας που απαιτεί περαιτέρω ανάπτυξη, ώστε οι φωνές των

παιδιών να ενσωματώνονται συστηματικά στον σχεδιασμό και την αξιολόγηση πολιτικών.

Κοιτάζοντας προς το μέλλον, η Κύπρος έχει ήδη θέσει σαφείς προτεραιότητες για την επόμενη φάση εφαρμογής της ECG. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η περαιτέρω επέκταση της ΠΕΦ, η ενίσχυση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, η αναβάθμιση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας, η βελτίωση της διαλειτουργικότητας δεδομένων, η αύξηση της κοινωνικής στέγασης και η θεσμοθέτηση της συμμετοχής των παιδιών. Η επικαιροποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης βρίσκεται υπό εξέταση, ώστε να αντικατοπτρίζει τις νέες προτεραιότητες και τα ευρήματα της παρακολούθησης.

Συνολικά, η Κύπρος παρουσιάζει υψηλό βαθμό συμμόρφωσης με τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί και έχει επιτύχει ουσιαστική πρόοδο στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών και πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες για όλα τα παιδιά. Παρά τις προκλήσεις που παραμένουν, τα θεμέλια για συνεχή και βιώσιμη πρόοδο είναι ισχυρά. Η Κυπριακή Δημοκρατία παραμένει πλήρως προσηλωμένη στην πλήρη εφαρμογή της ECG και στη συνεχή προώθηση των δικαιωμάτων και της ευημερίας των παιδιών.

9. Παράρτημα

Στο Παράρτημα επισυνάπτεται Πίνακας Στατιστικών Δεικτών που ετοιμάστηκαν από την Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, οι οποίοι έχουν ως στόχο την παρακολούθηση των στατιστικών δεικτών που λαμβάνονται υπόψη στις εκθέσεις για το ΕΣΔ και την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, μετά τη συνεχή εφαρμογή νέων βελτιωμένων δράσεων για το παιδί.